

Taakasta voimavaraksi -hanke

Eheytyseraportti (2020)

Kyselyraportti seksuaalisen suuntautumisen- ja sukupuoli-identiteetin
muutospyrkimyksistä Suomessa

RAPORTIN SISÄLTÖ

OSA I: PERUSTIETOJA, TILANTEITA JA PAINEITA	2
Suuntautuminen, sukupuoli-identiteetti ja itsen hyväksyminen nyt	5
Muutospyrkimysten vapaaehtoisuus	8
Paineiden kuvailu omin sanoin	11
OSA II: MUUTOSPYRKIMYSTEN SYYT JA KULKU	15
Muutospyrkimysten tavat ja ajat	15
Sytä ja toiveita muutospyrkimysten taustalla	19
Muutosyritykset omin sanoin kuvattuina	22
OSA III: MUUTOSPYRKIMYSTEN VAIKUTUKSET JA NIISTÄ SELVIYTYMINEN	28
Eheytyksen loppu	28
Eheytyksen vaikutukset	31
Mikä on auttanut?	37
OSA IV: ”EHEYTTÄJIEN” ROOLIT, VASTAAJIEN ELÄMÄNKATSOMUKSET SEKÄ LOPPUKOMMENTIT	39
Eheytykseen osallistuneet toiset ihmiset	39
Elämänkatsomus	44
Vastaajien loppukommentit	49
VIITTAUKSET	53
KIRJALLISUUSLUETTELO	53

OSA I: PERUSTIETOJA, TILANTEITA JA PAINeita

Taakasta voimavaraksi -hankkeen yhtenä tavoitteena on ollut puuttua “eheytykseen” eli seksuaalisen/romanttisen suuntautumisen ja/tai sukupuoli-identiteetin muutospyrkimyksiin. Ensimmäiseksi halusimme lisätä tietoa aiheesta, ja julkaisimmekin aihetta koskevan kyselyn heti vuonna 2018. Kyselyn avulla pyrimme selvittämään, mitä eheytyks oikein pitää sisällään, miksi se on olemassa, mitä sen kokeneet tuntevat ja ajattelevat. Ensimmäisen kyselyn tuloksia esittelimme blogissamme, ja niihin pääsee tutustumaan täällä: voimavaraksi.fi/eheytykskysely/

Hankkeen kolmantena vuonna tartuimme samaan aiheeseen uuden kyselyn avulla. Tässä tiedostossa esittelemme tämän toisen kyselyn vastauksia. Huom. tiedosto ei ole kattava kuvaus eheytyksestä Suomessa. Kuvailimme tässä eheytystä sen näköisenä kuin se on näyttäytynyt vastaajiemme elämässä.

Kyselyyn tuli 64 vastausta. Iso kiitos heille!

Ensimmäisen kyselyn vastausten lukeminen oli raskasta, aivan kuten tämän toisenkin. Nyt olemme kuitenkin jotenkin...tottuneet aihepiiriin. Tietoisuus ahdistuksesta, syyllisyydestä, pelosta, häpeästä, itse-epäilyistä, mielenterveyden romahduksista ja itsemurhayrityksistä on tullut osaksi työtämme, arkipäiväistynyt. Tämä on vähän huolestuttavaa.

Triggerivaroitus kuitenkin lukijoille: kirjoitus sisältää materiaalia, joka voi aktivoida traumoja ja herättää ahdistusta!

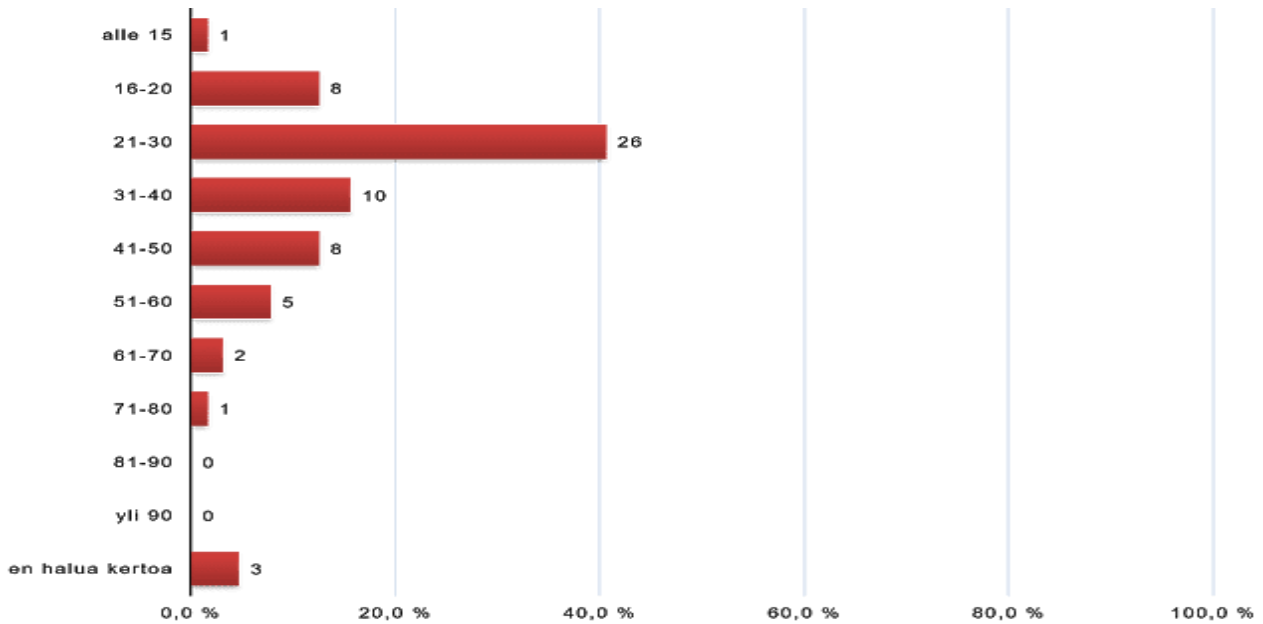
Mutta takaisin kyselyyn. Ruotsinkieliset vastaukset olemme vastaajien yksityisyyden suojaamiseksi suomentaneet. Lähes kaikissa kysymyksissä on voinut valita useamman vastausvaihtoehdon. Jotkut omin sanoin kerrotut vastaukset on yksityisyydensuojan vuoksi pilkottu osiin tai niistä on julkaistu vain osa.

kuva: Tinka Paulsen, Pixabay

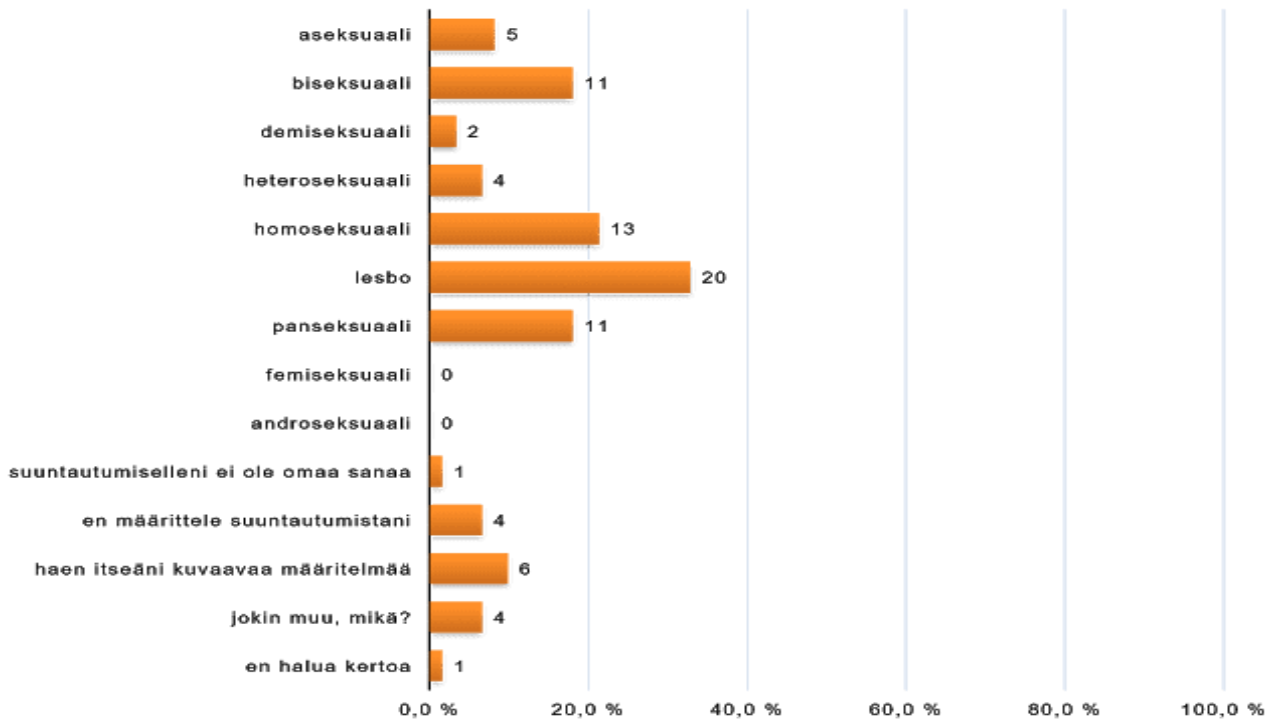

Kyselyyn vastanneiden ikäjakauma oli seuraavanlainen:

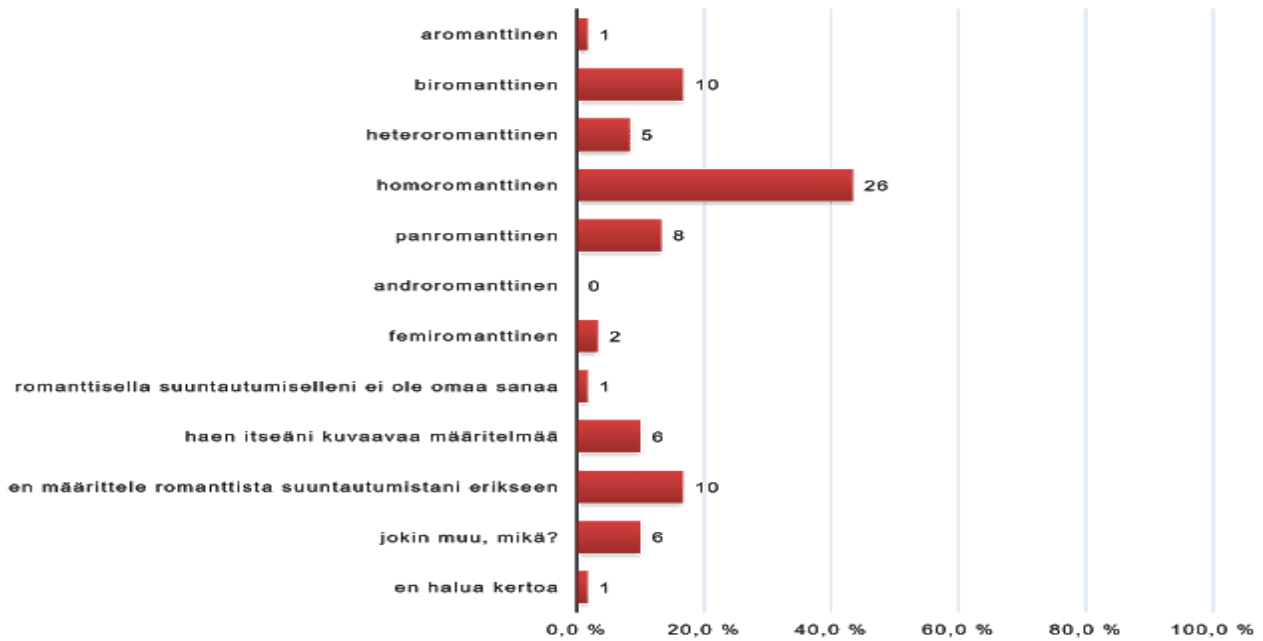
Asuinpaikkakunnat sekä muutospyrkimysten aikana että nykyään sijoittuvat eri puolille Suomea, pienistä paikkakunnista pääkaupunkiin. Yksityisydensuojan vuoksi emme erittele niitä tässä sen tarkemmin.

Seksuaaliseksi suuntautumiseen vastaajat ilmoittivat seuraavat:

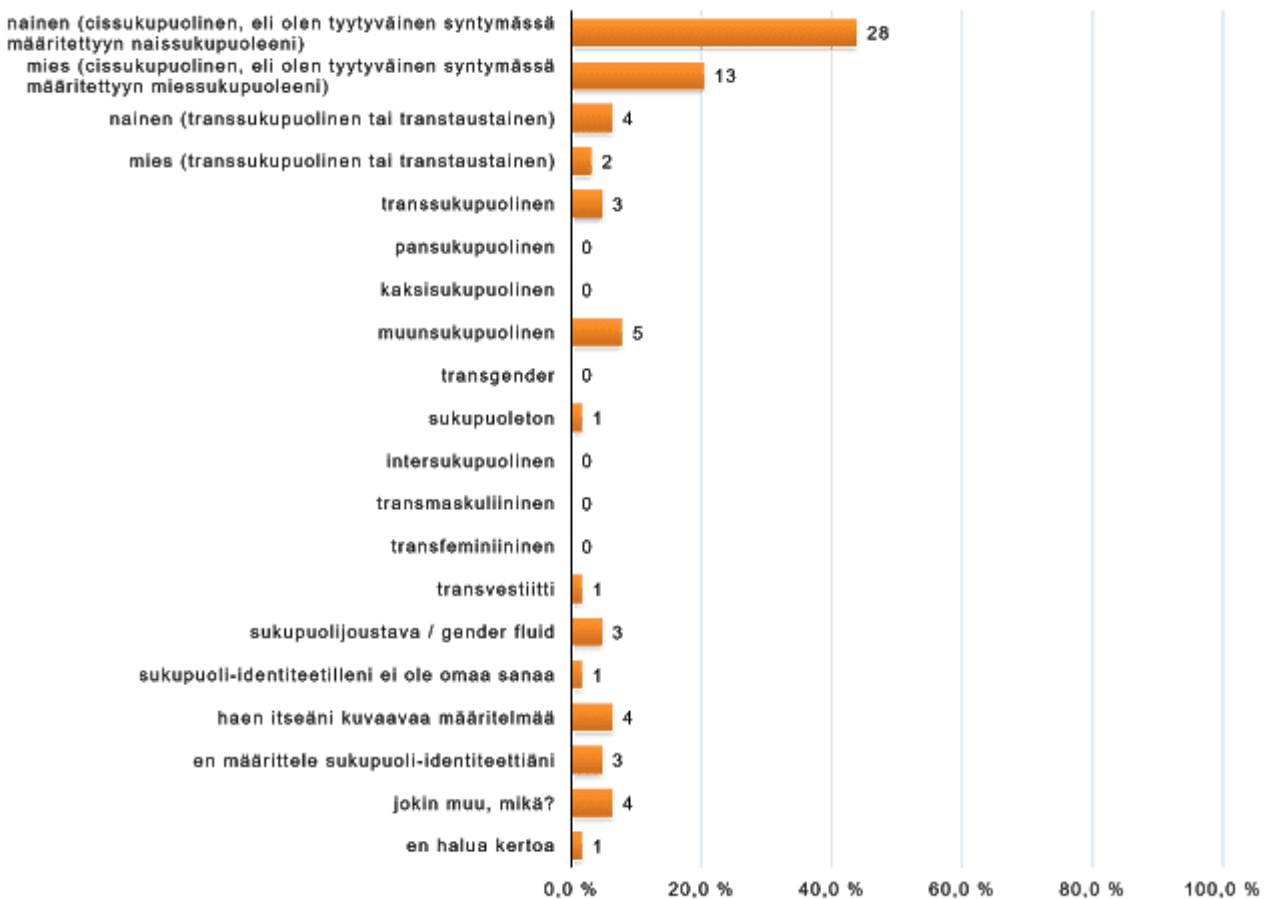

Romanttisen suuntautumisen suhteen vastaukset jakaantuivat näin:

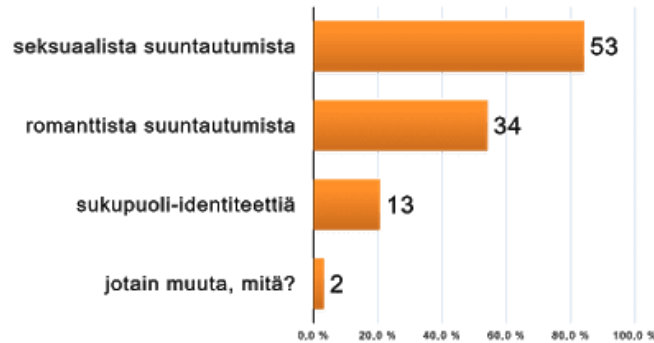
Sukupuoli-identiteettien kohdalla vastaajat ilmaisivat olevansa:

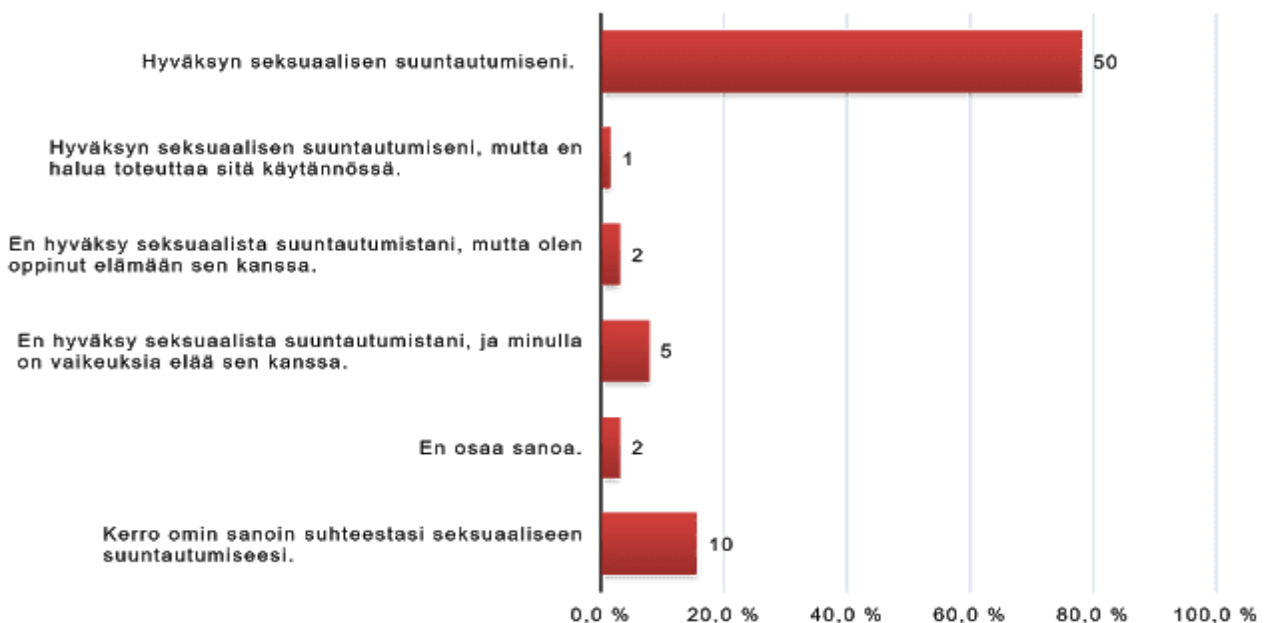
Suuntautuminen, sukupuoli-identiteetti ja itsen hyväksyminen nyt

Kysymykseen "Kun koetit muuttua, tämä koski" vastattiin seuraavalla tavalla:

Jotain muuta -kohtaan vastanneista toinen kertoi pyrkineensä muuttamaan kaikkia näitä sekä lisäksi sosiaalis seksuaalista suuntautumista. Toinen ei varsinaisesti koettanut muuttua, mutta koki painetta uskonnollisesta yhteisöstä, jossa homoseksuaalisuutta ei katsottu hyvällä silmällä.

Omaan seksuaaliseen suuntautumiseensa vastaajat kertoivat suhtautuvansa nykyään näin:

Omin sanoin seksuaalisesta suuntautumisesta kerrottiin seuraavilla tavoilla:

"Hyväksyn pääosin suuntautumiseni ja olen tällä hetkellä parisuhteessa samaa sukupuolta olevan kanssa. Toisinaan tunnen siitä kuitenkin ristiriitaisia tunteita ja joskus jopa ahdistusta tai syyllisyyttä."

"Olen ymmärtänyt seksuaalisen suuntautumiseni vuosien kuluessa"

"Hyväksyn arjessa, mutta koen välillä surua siitä, etten ole heteroseksuaali ja kykene siksi uskonyhteisön ajatusten mukaiseen elämään"

"Hyväksyn, mutta se on edelleen vaikeaa..."

"En todennäköisesti ole vielä hyväksynyt seksuaalista suuntautumistani. Epäilen itseäni"

"Osittain sinut, osittain en. Riipuen sosiaalisista suhteista ja painostuksesta ulkopuolelta, hyväksyn sen, että olen liian erilainen niin vähemmistöyhteisössä kuin heteroyhteisössä"

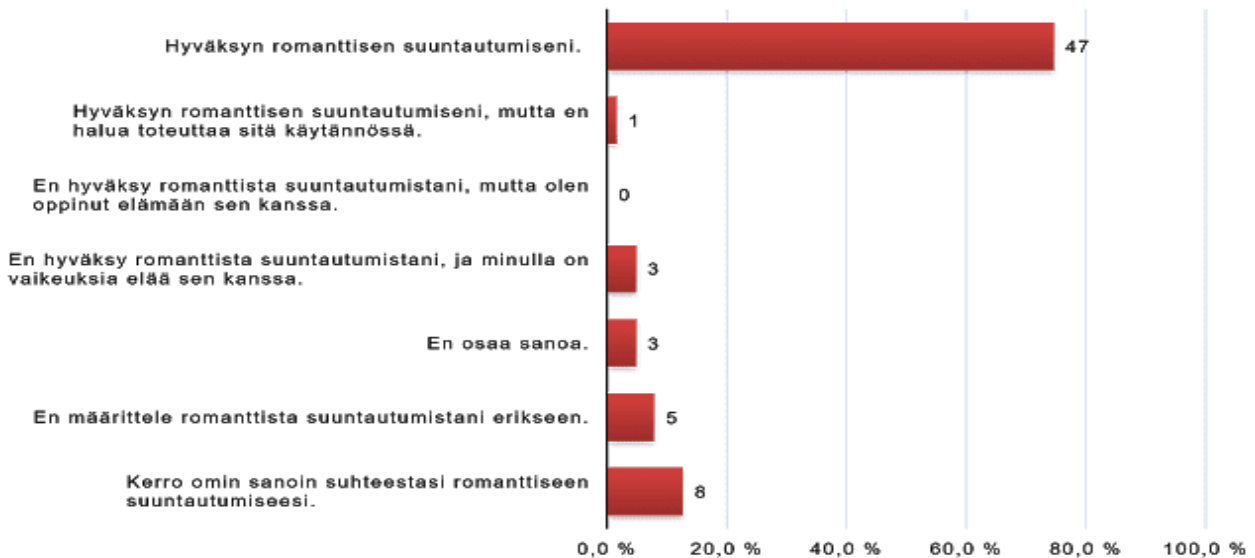
"Hyväksyn itseni, kysymys on miten toteuttaa suuntautumista satuttamatta itseä tai muita"

"Olen prosessissa hyväksyä sen."

"Hyväksyn suuntautumiseni, mutta tunnen myös syyllisyyttä, häpeää, pelkoa ja elämättömän elämän taakkaa"

"En tiedä sitä vielä, koska se on täysin minun ulkopuolelta minuun aivopesty. Annan asian rauhassa selvitä."

Vastaajien suhtautuminen omaan romanttiseen suuntautumiseensa kulki samoihin suuntiin kuin seksuaalisen suuntautumisen kohdalla:

Suhdetta romanttiseen suuntautumiseen kuvattiin omin sanoin näin:

"Romanttinen suuntautuminen pohdituttaa. Joskus koen, että olen epäonnistunut, kun en ole kyennyt ihastumaan/rakastumaan vastakkaiseen sukupuoleen."

"Olen ymmärtänyt romanttisen suuntautumiseni vuosien kuluessa."

"Hyväksyn arjessa, mutta koen välillä surua siitä, etten ole heteroseksuaali ja kykene siksi uskonyhteisön ajatusten mukaiseen elämään"

"Minulla ei ole mitään "romanttista suuntautumista" tosi outo ilmaus edes"

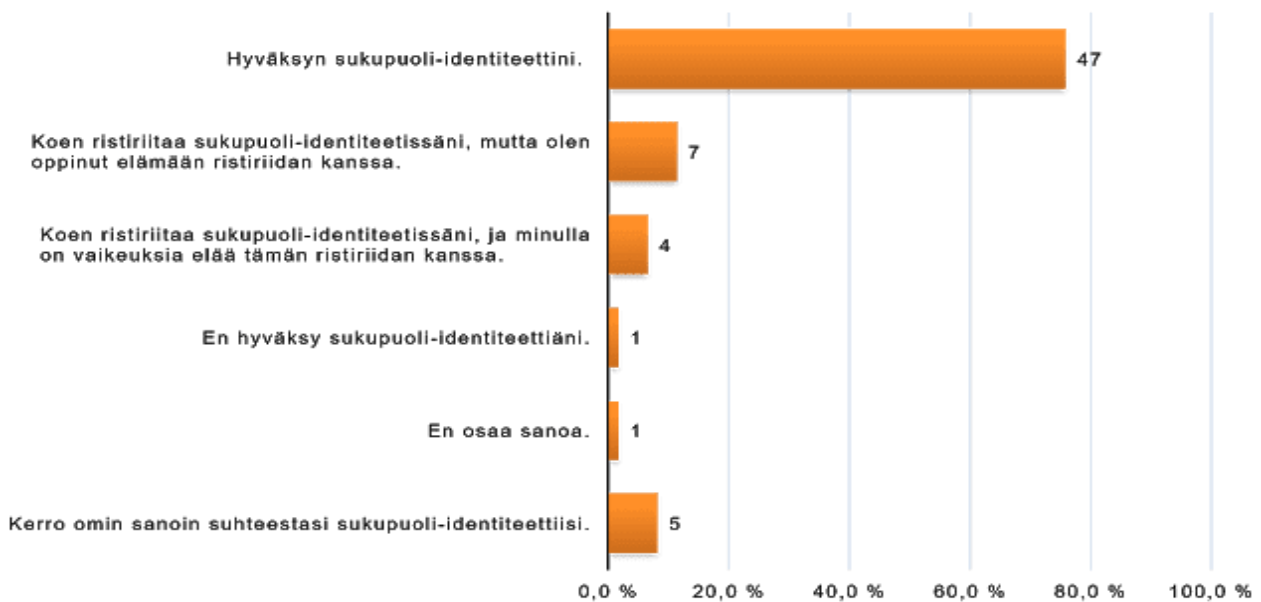
"Hyväksyn sen, mutta välillä on vaikeuksia luottaa omien tunteiden oikeellisuuteen"

"Hyväksyn itseni, kysymys on miten toteuttaa suuntautumista satuttamatta itseä tai muita"

"Olen hyväksymässä sen."

"En tiedä sitä."

Sukupuoli-identiteettiinsä vastaajat suhtautuivat nykyään näin:

Omin sanoin suhdetta sukupuoli-identiteettiin kuvattiin seuraavasti:

"Minulla ei ole "sukupuoli-identiteettiä". Olen sitä sukupuolta jota olen, koska olen syntynyt sen sukupuolen kehoon, eikä tätä kehoa voi muuttaa, eikä minun identiteettiäni tai kokemukseni sukupuolestani vaikuta kehooni. Eli kyllä, hyväksyn sukupuoleni, mutta en koe tuota "hyväksyn sukupuoli-identiteettiäni" -kohdan ruksaamista itselleni sopivaksi, koska "sukupuoli-identiteetti" on suunnattoman häilyvä ja epämääräinen käsite."

"En pidä ihmisten luokittelemisesta, etenään binääristi. Olen minä, en ensisijaisesti nainen tai mies tai muu."

"Hyväksyn sukupuoli-identiteettini sellaisena kuin se on, vaikka en oikein tiedä mikä se on."

"Sukupuoli-identiteetti on ollut kohdallani vain haitallinen käsite ja ulottuvuus. Olen paljon onnellisempi kun elän biologisen Sukupuoleni hyväksyen, ja identiteettini keskiössä on ihan muut asiat."

"Koen naisen sukupuoliroolit ja odotukset ahtaaksi, mutta samaa pätee muihin naisiin joiden kanssa olen puhunut aiheesta."

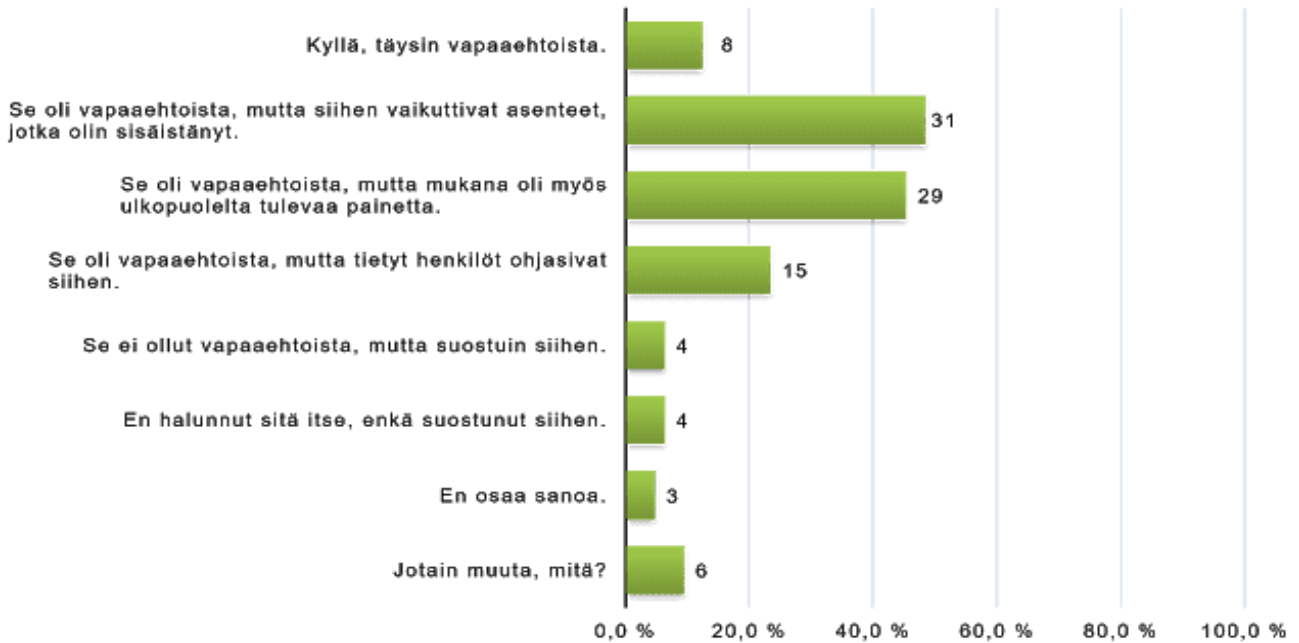
Kuva Andreas Hoja, Pixabay

Muutospyrkimysten vapaaehtoisuus

Kysymys eheytyksen vapaaehtoisuudesta on mielenkiintoinen. Joissakin tapauksissa on ilmiselvää, että paine muutokseen tulee ulkopuolelta. Sekä tähän toiseen että ensimmäiseen muutospyrkimyksiä käsittelevään kyselyyn on tullut vastauksia ihmisiltä, jotka eivät itse koskaan ole halunneet "eheytyä", mutta ovat esim. perheensä painostuksesta tällaiseen joutuneet. Joskus ihminen lähtee muutosyrityksiin vapaaehtoisesti, mutta lähtisikö hän ilman ympäröivän yhteisön asenteita, arvoja tai raamatuntulkintoja? Me emme kehity, kasva tai yleensä elä yksinämme, vaan olemme vahvasti sidoksissa yhteisöihimme ja ihmissuhteisiimme.

Kysyimme vastaajilta: "Oliko muutoksen hakeminen seksuaaliseen/romanttiseen suuntautumiseen tai sukupuoli-identiteettiin vapaaehtoista?" Vastaukset jakaantuivat tällä tavoin:

Jotain muuta -kohtaan tuli seuraavanlaisia vastauksia:

"Siis minun haluttiin muuttuvan Vapaakirkon piirissä. Lesbous koettiin vääräksi."

"Koin itse olevani outo tai sairas enkä uskonut, että voisi olla muita, jotka tuntevat samoin."

"Epätietoisuutta"

"osittain vapaaehtoisesti, mutta sosiaalisesta paineesta joka tuli hetero- ja vähemmistöyhteisöistä"

"Painetta sen muuttamiseen heteroksi tuli hyvin paljon."

"Jouduin pienestä taaperosta lähtien täysin aivopesun mukaan hyväksymään ja elämään ilman tahtoani."

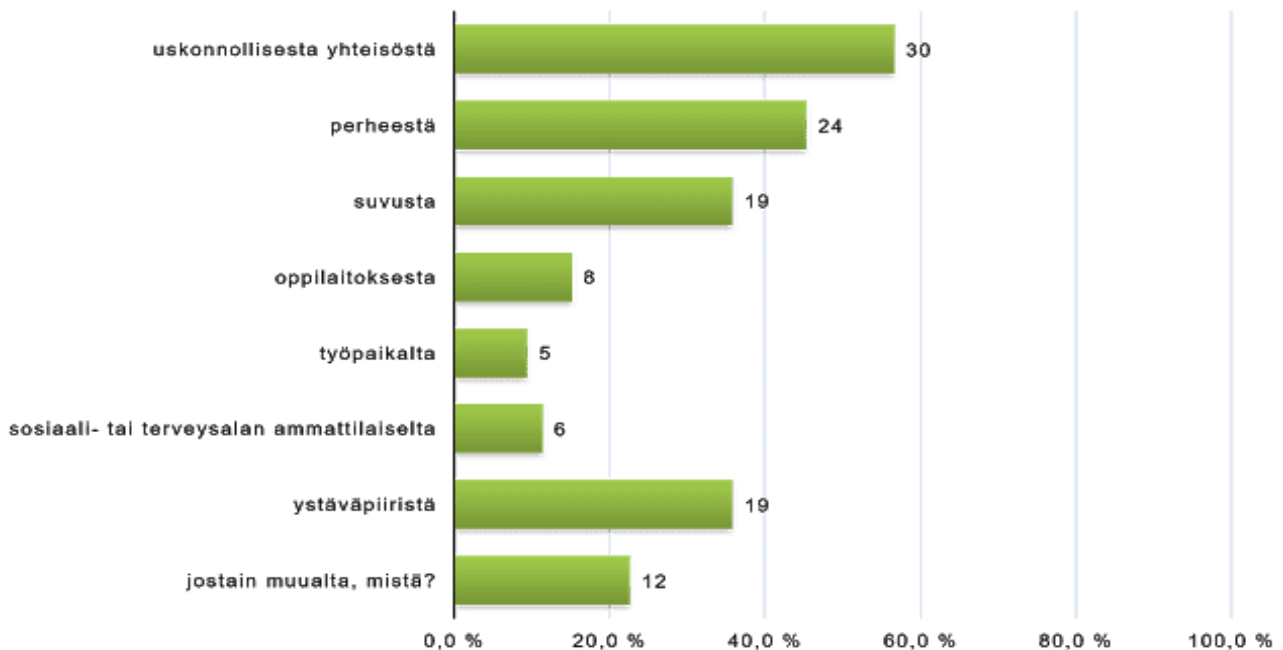
Vain pieni osa vastaajista koki muutospyrkimysten olleen täysin ulkoa pakotettuja. Vielä harvemmassa vastauksessa kuvattiin niitä täysin vapaaehtoisiksi. Vastausvaihtoehdon "Kyllä, täysin vapaaehtoista" valinneista kolme oli valinnut myös jonkin toisen kohdan, jossa kuvattiin ulkopuolelta tulleita paineita tai sisäistettyjä asenteita. Yksi "Kyllä, täysin vapaaehtoista" -vastauksen valinnut oli ehkä ymmärtänyt muutospyrkimysten merkityksen väärin ja todennäköisesti sekoitti sen oman trans-identiteettinsä hyväksymiseen.

Tämä onkin välillä ongelma eheytyksestä tai muutospyrkimyksistä puhuttaessa: termi itsessään saattaa joidenkin mielestä tarkoittaa jotain ihan muuta kuin mitä itse sillä tarkoitamme. Tämä onkin meille ja muille aihepiirin kanssa työskenteleville oppimisen ja muistamisen paikka. Meidän on syytä avata selkeästi, että seksuaalisen suuntautumisen tai sukupuoli-identiteetin muutospyrkimys EI OLE SAMA ASIA kuin oman transsukupuolisuuden pohtiminen tai transprosessi. Pahoittelut, että emme itse osanneet sitä riittävän selkeästi tehdä.

Takaisin itse kyselyyn. Miksi ihminen haluaa muuttaa suuntautumistaan tai sukupuoli-kokemustaan?

Esitimme kysymyksen, mistä mahdolliset paineet muutospyrkimyksiin tulivat. Tässä vastaukset:

Jostain muualta tulevista paineista vastaajat kertoivat näin:

"Ympäröivä yhteiskunta"

"Seurustelukumppanilta"

"Yhteiskunnalta, koko maailmasta, asenteista."

"Vaistosin ympäristön asenteet, tämä ei voi olla oikein, puheet, lehdet, väkivalta, poliisi."

"Laajempi sateenkaariyhdistys"

"Erinäisistä yhteisöistä ja harrastuspiiristä"

"Maailmankatsomuksestani."

"Yhteiskunnasta"

"Yhteiskunnalta"

"Jämsän kr opisto"

"Sisäisen mietiskelyn tuloksena."

(Yksi vastaajista antoi tähän kohtaan vastauksen, jossa kommentoi kyselyämme, eikä vastannut itse kysymykseen. Palaamme kyselyä koskeviin palautteisiin myöhemmin.)

Tähän kohtaan olisi selvästi kannattanut lisätä yhdeksi valmiiksi vastausvaihtoehdoksi "ympäröivä yhteiskunta". Eivät paineet välttämättä tule jostakin yksittäisestä paikasta vaan koko siitä todellisuudesta, jossa elämme. Maailma on kuin peili, johon katsomme ja jossa toivomme näkevämme omankin kuvamme. Kun kuvaa ei ole tai se on ihan erilainen kuin koemme olevamme, on varsin loogista koettaa muuttaa itseään. Etenkin, jos kokee olevansa yksin, ainoa laatuaan.

Paineiden kuvailu omin sanoin

Usein paineet voi kuitenkin paikantaa tarkemmin johonkin tiettyyn paikkaan, aikaan, yhteisöön, ihmiseen. Pyysimme kyselyyn vastanneita kertomaan vielä omin sanoin kokemistaan paineista. Niitä tuli kaiken kaikkiaan 26 vastaajalta. Tekstiä on siis paljon. Seuraavassa poimintoja vastauksista.

Valtaosa vastaajista (14) kuvasi paineita, jotka liittyvät uskuntoon tai uskonnolliseen yhteisöön:

"Olin osana konservatiivista viidesläistä liikettä nuorena, ja siksi minulla ei ollut edes mahdollisuutta toteuttaa seksuaalista/romanttista suuntautumistani. Sukupuoli-identiteettiäni en edes uskaltanut kyseenalaistaa, eikä minulla ollut siihen mahdollisuutta."

"Sielunhoidollisessa keskustelussa minua painostettiin katkaisemaan yhteydenpito naiseen, jota rakastin romanttisessa mielessä. Sielunhoitaja toivoi, että olen häneen yhteydessä ja ilmoitan, mihin ratkaisuun päädyin. Koin tämän painostuksena, ikään kuin olisin tilivelvollinen tekemisistäni."

"Taustani on vanhoillislestadiolaisuudessa. Siellä oli yleistä esim. rippikoulussa puhua homouden sopimattomuudesta. Jos sinulla epäiltiin oleva "homoseksuaaleja ajatuksia", sinut saatettiin kutsua jonkun leirihenkilökunnan kanssa keskustelemaan."

"Olin omaksunut kristillisistä yhteisöistä ja kaveripiireistä, joissa liikuin nuorena, ajatuksen, että muut kuin heteroseksuaaliset suhteet ovat synnin seurausta ja niiden harjoittaminen ja edistäminen on Jumalan tahdon vastaista ja rikkoo kirkkoa. Tästä syystä huomattuani oman seksuaalisen kiinnostukseni samaa sukupuolta kohtaan koin useamman vuoden ajan, että rikon Jumalan tahtoa ja seurakunnan yhtenäisyyttä, jos hyväksyn tämän taipumuksen itsessäni tai alan toimia sen mukaan. Minua pelotti kertoa tutuille kristityille, joiden tiesin ajattelevan em. tavalla, omista pohdinnoistani ja seksuaali-identiteetistäni koska pelkäsin, että minuun ei enää suhtauduta luottamuksella tai kunnioituksella vaan minua pidetään tältä osin eksyneenä ja opastettavana. Monilta osin pelot eivät toteutuneet, mutta muutaman ystäväni kanssa huomaan ihmissuhteen kokeneen kolauksen, koska ystäväni ei ole voinut hyväksyä valintaani hyväksyä seksuaalisen suuntautumiseni."

"Kristillisen seurakunnan perinteiset moraalikäsitteet luovat painetta muuttua, vaikka kukaan konkreettinen henkilö ei esittäisi vaatimuksia."

"Uskonnollinen yhteisö, josta tulen, on yleisesti viestinnässään antanut ymmärtää, että homouden harjoittaminen on syntiä. Tämä on vaikuttanut minuun syvästi ajatusten tasolla, sillä olen kokenut, että minua ei hyväksytä sellaisena kun olen ja siksi olen pyrkinyt muuttamaan seksuaalista suuntautumista."

"Hyvin vahvasti painostettiin ja kerrottiin kaiken olevan syntiä, kaikki oli väärin, mutta erityisesti kaikki mitä minä tein ja tunsin. Jouduin tiettyjen seurakuntalaisten silmätikuksi, ja minun käytökseen puututtiin jatkuvasti, myös niin paljon, etten kokenut enää olevani millään tavalla tervetullut seurakuntaan, koska kaikki, kirjaimellisesti, pitivät minua silmällä ja aikoivat puuttua minun käytökseen jos se olisi normista poikkeavaa."

"seurakunnassa toivotetaan että kyllä me hyväksytään homot, mutta ei niiden tekoja, niin eihän siinä enää uskaltanut mieltä omaa identiteettiään yhtään. Koitti vaan painaa tunteet ja ajatukset taka-alalle."

"Nuorena olin myös hetken ajan evankelis-luterilaisen kirkon toiminnassa mukana, jossa minua ei päästetty isoseksi, koska oli epäily homoudestani. "

"rippikoulu yhteisöineen ja varsinkin tätä seurannut lyhyt jaksoni seurakuntanuorena antoivat lisää syitä piilottaa lesbous."

Paineita voi tulla myös perheen, suvun tai kaveripiiriin parista. Usein, vaikka eivät aina, nämäkin paineet liittyivät uskuntoon:

"Kristitty kasvatusta ja raamatun oppien tulkinta vaikuttavat"

"Suvussa, ja sitä kautta uskonyhteisössä johon sukuni kuuluu, on puhuttu koko nuoruuteni ajan pahimmillaan jopa homojen tappamisesta."

"Yksi parhaista kavereistani on ollut koko ajan sitä mieltä, että homouden toteuttaminen on syntiä. Hän katkaisi välini minuun, kun olin kihlautunut toisen miehen kanssa."

"Perhe: äiti on homofobinen kristitty. Ystäväpiiri: pienellä paikkakunnalla oli paljon vapaakirkkolaisia ja lestadiolaisia, joissa piireissä ei paljon ei-cisheteroita keuhuttu."

"Siskoni sanoi minulle: "Sinun pitäisi rukoilla eheytymistä, sillä lesboksi ei synnytä eikä se ole Jumalan tahto. Naisen kanssa seurustelu ei ole hyväksi sinulle.""

"Kaverini sanoi minulle, että hän luovuttaa minut Saatanalle kiusattavaksi, jotta henkeni pelastuisi maailmanlopussa. (1. Kor. 5:5) Hänen ajatuksensa ja näkemyksensä kummittelevat minun päässäni enkä saa niitä lopullisesti pois, koska minua pelottaa, että joudun helvettiin, jos hän on oikeassa ja minä myönteisellä raamatuntulkinnallani olen vastoin Jumalan tahtoa."

"perheen ei-uskonnolliset mutta konservatiiviset näkemykset"

"Vanhempani ja muu suku eivät antaneet tilaa saateenkaariasioille. Niistä ei puhuttu ja niitä ei hyväksytty. Minulle vakuutettiin, että olen mies ja niin minun pitää elää. Tätä minä yritin vaikka keho ja mieli sanoivat vastaan."

"13-vuotiaana kerroin äidilleni ihastuneeni tyttöön. Äidin suhtautuminen asiaan oli järkytys: itkua, voivottelua ja asian kieltämistä. Minun annettiin ymmärtää, että asia on piilotettava ja siitä ei saa puhua."

Koulusta tulleita paineita kuvattiin myös jonkin verran:

"Koulussani oli paljon äänekkäitä transfoobikkoja, jotka usein ja kovaäänisesti julistivat kuinka väärin ja tyhmää, tms. ei-binääriset sukupuolet ovat"

"Yleinen koulukiusaaminen, homottelu ja lesbottelu kotona ja koulussa."

Terveydenhuollosta tulevia paineita kuvattiin näin:

"sairaanhoidajan konservatiivinen ihmiskuva"

"Psykoterapeutillani oli asenteita, jotka haittasivat vahvasti omaa toipumisprosessiani. --- Jos olisin suostunut, terapeutti olisi varmasti mielellään alkanut "eheyttää" minua. Kun en suostunut sellaiseen, hänen asenteensa lähinnä estivät sen, että olisin ihan oikeasti eheytyneet sellaiseksi kuin olen. Vaikka aktiivinen "eheytykseen" ohjailu loppuikin, kun en siihen suostunut, terapeutin asenteet kummittelivat taustalla. Omasta mielestään terapeutti teki työtään täysin minua kunnioittaen ja minun lähdökohdistani. Vaikka kuinka toimittaisiin "ammattiroolissa" ja "asiakkaan lähtökohdista", omat asenteet tulevat AINA jollain lailla esille. Itse olen niin herkkä, että huomaan kyllä kaikki mikroilmeet ja pienet eleet. Koin erittäin turvattomaksi tietyistä tärkeistä aiheista keskustelemisen. Kuten seksuaalisuudesta, josta kuitenkin mielestäni terapiassa olisi olennaisen

tärkeää puhua. --- Lopetin terapian kesken, koska se aiheutti niin paljon itsetuhoisia impulsseja. Olisin tarvinnut uuden terapian tästä terapiasta selviytymiseen."

Yksi vastaaja, ehkä hieman yllättäen, kuvaili paineita, jotka sateenkaariyhteisö on aiheuttanut:

"Olen jättänyt sateenkaariyhteisön osittain sen takia, että homoseksuaalisuutta katsotaan siellä karsaasti ja varsinkin lesboja painostetaan antamaan periksi seksuaalisista rajoistaan. Olen yrittänyt yhteisön paineen takia psyykätä itseni tuntemaan vetoa biologisiin miehiin mutta en onnistunut, mikä aiheutti nuorempana syyllisyyttä ja ahdistusta. Nykyään olen sinut homoseksuaalisuuteni kanssa."

Homoseksuaalisuuden karsastamisesta kertoi samantapaisesti toinenkin vastaaja, vaikka ei paikallistanut näitä paineita sateenkaariyhteisöön:

"Eniten olen tuntenut painetta olla olematta nainen joka on kiinnostunut naisista. Paljon enemmän tukea on tullut vaikka siihen että olin homo transmies."

Paineita saattoi tulla myös seurustelukumppanilta:

"Tapailemani mies kysyi voisinko muuttua heteroksi tai biseksuaaliksi tai pitää esim. silmät kiinni ja kuvitella olevani jossain muualla seksin aikana."

Aseksuaali saattaa kokea koko ajatuksen ihmisen seksuaalisuudesta painostavaksi:

"Tuntuu, että on pakko olla seksuaalinen. Kaikki sanovat, että se on kaikkia ihmisiä yhdistävä piirre ja että se tekee meistä ihmisiä. Tulee tosi ulkopuolinen olo, jos ei halua seksiä eikä kiihotu."

OSA II: MUUTOSPYRKIMYSTEN SYYT JA KULKU

Muutospyrkimysten tavat ja ajat

Meitä kiinnostivat ne tavat, käytännöt ja “toimenpiteet”, joilla seksuaalista suuntautumista tai sukupuoli-identiteettiä oli koetettu muuttaa. Tarjosimme runsaasti valmiita vastausvaihtoehtoja, mutta jätimme tilaa myös omin sanoin vastaamiseen. Suuntautumisen tai/ja sukupuoli-identiteetin muutosta oli yritetty seuraavien menetelmien avulla (suluissa vastaajamäärät)

vertaisryhmä (8)

konferenssi/kokous (9)

ryhmäterapia (1)

yksilöpsykoterapia (5)

pariterapia (1)

sielunhoito (10)

sielunhoitoterapia (4)

leiri/retriitti (6)

paastoaminen (3)

omatoiminen opiskelu, kirjallisuus (27)

seksistä pidättäytyminen (20)

Raamatun lukeminen (24)

rukoileminen toisen/toisten kanssa (15)

heteroavioliitto (12)

rukoileminen yksin (31)

seurustelusta pidättäytyminen (28)

pidättäytyminen itsetyydytyksestä (15)

heteroseksuaaliset seurustelusuhteet (24)

Frank Worthenin ohjelma (1)

Aslan ry:n toimintaan osallistuminen (5)

Aslan ry:n Elävät vedet -ohjelmaan osallistuminen (3)

Elävät Vedet ry:n toimintaan osallistuminen (3)

jonkin muun yhdistyksen toimintaan osallistuminen, minkä? (1: VI Rauhanyhdistysten toiminta)

demonien tai pahojen henkien pois ajaminen (6)

aversiohoito (inhon tunteiden herättämiseen perustuva hoito) (2)

käytöksen muuttaminen feminiinisemmäksi tai maskuliinisemmäksi (25)

jotain muuta, mitä? (7)

Jotain muuta -kohdassa ilmoitettiin seuraavia tapoja:

"Koetin "psyykata" itseäni."

"Dysforian välttely hukuttamalla ajatukset opiskeluun, paastoaminen jotta voisi keskittyä näläntunteeseen yms. Mielen kiireisenä pitäminen, sukupuoli-identiteetin "unohtaminen"

"Katsomalla pornoa, pakottamalla itseni masturboimaan, harrastamalla seksiä"

"Poistanut kaikki tähän "syntiseen elämään" kuuluvat henkilöt, eli kaikki ystävät ja kaverit ja tutut. Ettei olisi kiusauksia tai nämä ihmiset johdattaisi minua syntiin."

"Koko aiheen välttely, kieltäminen"

"Minulla ei tällaista ollut vain ainoastaan ulkopuolista painetta tuli. Itselleni oma seksuaalisuuteni on ollut täysin ok."

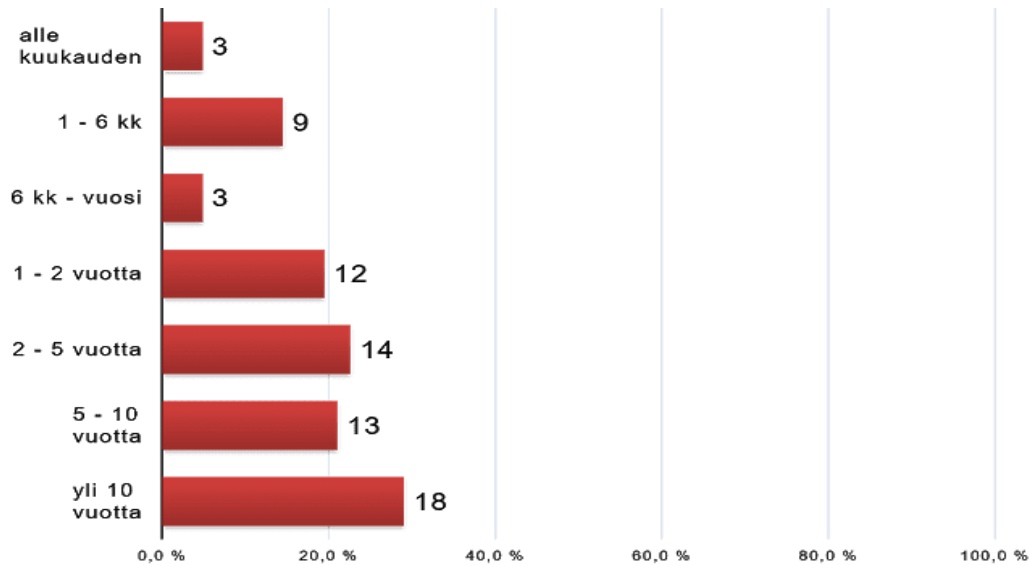
"Koko elämä. Mahdoton eritellä mikä toiminta tähtäsi eheytymiseen."

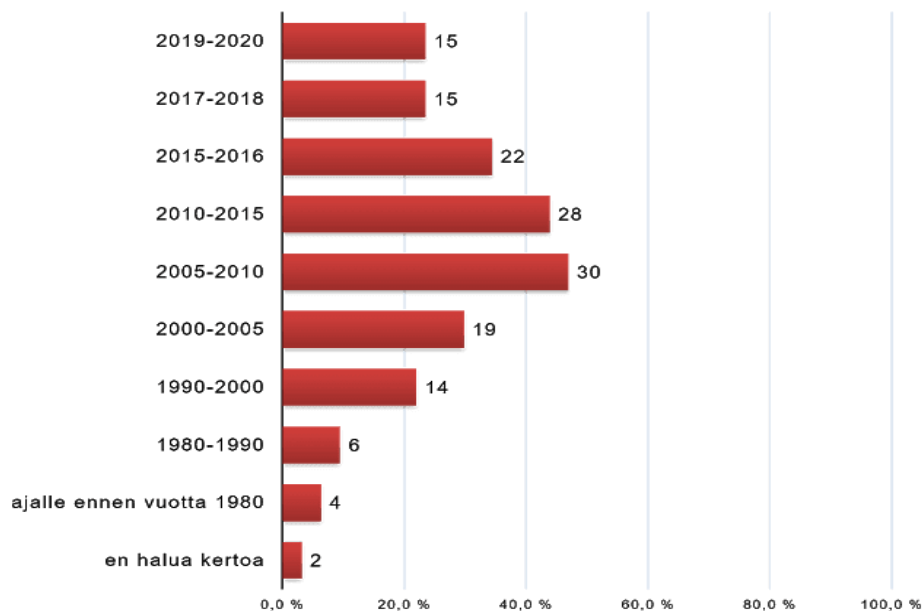
Kuva Gerd Altmann, Pixabay

Kysyimme myös pyrkimysten kestoja. Vastaukset jakaantuivat näin:

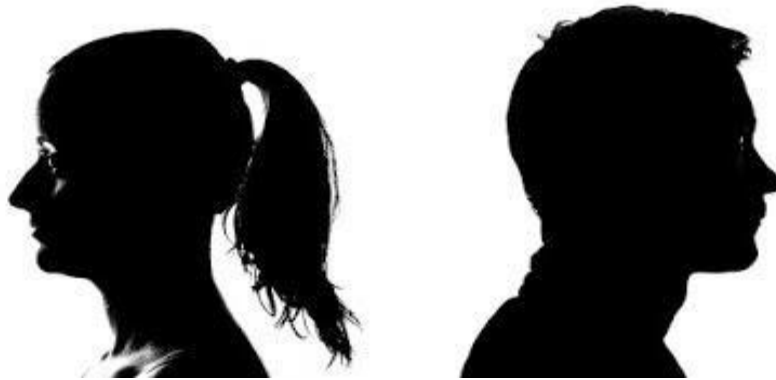

Ajallisesti muutospyrkimykset sijoituivat vuosille:

Jotkut "eheytyksen" tavoista ovat selkeästi aikaan sidottuja. Frank Worthenin ohjelmaa on käyty Suomessa läpi ennen Aslan ry:n perustamista, mikä tapahtui vuonna 1991. Aslan ry puolestaan vaihtoi nimensä Suomen Elävät Vedet ry:ksi vuonna 2013. Nimenmuutosta ennen yhdistyksessä oli jo toiminut Elävät Vedet -niminen eheytysohjelma.

Jotkut tavat, joilla muutokseen on pyritty, ovat selvästi vähemmän sidottuja aikaan, kuten vaikkapa Raamatun lukeminen tai rukoileminen. Entä ne tavat, joiden toivoisi jääneen historiaan, kuten demonien tai pahojen henkien pois ajaminen ja aversiohoito? Entä solmitaanko heteroavioliittoja osana eheytysohjelmiä vielä nykyään?

Kuva Tumisu, Pixabay

Heteroavioliiton osana muutospyrkimyksiä ilmoitti solmineensa kaikkiaan 12 vastaajaa.

Ikäryhmässä 21-30 tällaisen liiton oli solminut 3 vastaajaa 26:sta. Ikäryhmässä 31-40 liittoja oli solminut 5 vastaajaa kymmenestä eli puolet. Ikäryhmässä 41-50 näitä liittoja oli solminut kaksi vastaajaa kahdeksasta. 51-60-vuotiaiden ryhmässä liittoja oli solminut viidestä vastaajasta kaksi.

Demonien ja pahojen henkien pois ajamista osana muutospyrkimyksiä kertoi kokeneensa kuusi vastaajaa: 21-30-vuotiaiden ryhmästä kolme vastaajaa, 31-40-vuotiaista, 41-50-vuotiaista ja 51-61-vuotiaista jokaisesta ryhmästä yksi vastaaja.

Heteroliittoja "eheytytmismielessä" on solmittu aika vasta, samaten henkiä ajettu pois. Historia ei ole kätkenyt näitä käytäntöjä hämäreihin.

Entäpä aversiohoito? Sen kuvittelimme liittyvän lähinnä kaikista vanhimpiin ikäryhmiin, mutta näin ei ollut. Kaksi vastaajaa ilmoitti kokeneensa tätä. He kuuluivat ikäryhmiin 21-30 ja 51-60. Aversiohoito on inhon tunteisiin perustuva hoito, jota käytettiin Suomessa lähinnä 40-luvun loppupuolella alkoholismien hoidossa, kunnes antabus-lääkkeet syrjäyttivät sen. Siinä sähköiskut ja pahoinvointia tuottavat aineet yhdistettiin aiemmin mielihyvää tuottaneisiin ärsykkeisiin, alkoholismien tapauksessa lempialkoholijuomiin. Homoseksuaalisuutta aversiohoidolla on pyritty "hoitamaan" vielä 40-luvun jälkeenkin. Lisätietoa hoidosta ja taistelusta, jota sen lopettamiseksi käytiin, voi lukea suomeksi Olli Stålströmin väitöskirjasta¹.

Vanhemman vastaajan kohdalla aversiohoito voi vielä olla mahdollinen terveydenhuollossa tuotettu hyväksytty hoitomuoto, mutta nuoremman vastaajan kohdalla ei. Nuorempi vastaaja on toisissa kohdissa ilmaissut, että hänen muutospyrkimyksiinsä osallistui terveydenhuollossa toimivia henkilöitä, ammattiroolissa. Voi olla, että emme avanneet aversiohoidon käsitettä riittävän selkeästi, ja vastaaja käsitti sen eri lailla kuin olimme tarkoittaneet. Itse asiassa toivoisimme asian olevan näin. On kammottavaa, jos jossakin päin maata vielä näinä aikoina

käytetään hoitoa, jonka epäeettisyys on kiistaton. Jos joku tällaista on kokenut tai tietää tällaisesta, suosittelemme tekemään kantelun aluehallintovirastoonⁱⁱ!

Syitä ja toiveita muutospyrkimysten taustalla

Kysymykseemme "Minkälaiset syyt saivat sinut tavoittelemaan muutosta?" tuli seuraavanlaisia vastauksia:

En itse tavoitellut muutosta. (6)	Perheeni tai läheiseni pakotti/painosti. (13)
Yhteisöni johto pakotti/painosti. (4)	Halusin olla normaali. (38)
Uskoin, että muutos on mahdollinen. (29)	Uskoin homouden olevan valinta. (13)
Pelkäsin jääväni yksin. (24)	Pelkäsin HIViä ja muita tauteja. (2)
Halusin sopeutua normeihin. (36)	Halusin mennä naimisiin ja saada lapsia. (21)
Halusin kyetä (hetero)seksiin. (17)	Homokulttuuri oli minusta pinnallista. (8)
Minua inhotti olla sellainen kuin olen. (18)	Pelkäsin olla oma itseni. (30)
Yhteisöstäni tuli viestiä, että joudun helvettiin tai saan muun rangaistuksen, jos en yritä muuttua. (16)	
Yhteisöstäni tuli viestiä, että yhteisöäni tai jotakuta sen toista jäsentä rangaistaan, jos en yritä muuttua. (1)	
Uskoin suuntautumiseni/identiteettini olevan Jumalan minulle antama erityinen koettelemus tai opetus. (14)	
Uskoin suuntautumiseni olevan vihollisen/paholaisen tms. tuoma taakka, josta Jumala halusi minun pääsevän eroon. (14)	
Uskoin tuottavani Jumalalle pettymyksen, jos en muutu. (20)	
Ajattelin, ettei ole mahdollista olla samaan aikaan sateenkaari-ihminen ja uskova. (20)	
Uskoin, että suuntautumiseni tai sukupuoli-identiteettini johtuu lapsuudessa tapahtuneesta hyväksikäytöstä. (11)	
Uskoin, että suuntautumiseni tai sukupuoli-identiteettini johtuu lapsuuden vaille jäämisen kokemuksista. (17)	
Uskoin, että homoudesta ja/tai sukupuoli-identiteetistä levitetään esim. terveydenhuollossa epäasiallista tietoa. (5)	

- Pelkäsin menettäväni yhteisöni ja/tai perheeni. (21)
- Halusin miellyttää perhettäni ja/tai yhteisöäni. (25)
- Pelkäsin menettäväni työni ja/tai asemani. (8)
- En uskonut, että sateenkaari-ihminen voi olla onnellinen. (10)
- Homojen ja/tai transihmisten negatiivinen julkisuuskuva. (12)
- Sateenkaariyhteisössä oli vaikeaa olla uskova. (5)
- Minulla ei ollut positiivisia sateenkaari-roolimalleja. (23)
- Jokin muu syy, mikä? (9)

Joistakin muista syistä kerrottiin näin:

"Yleisesti yhteisön painostus, mutta ei henkilökohtaisesti minulle osoitettuna vaan se vain oli läsnä siinä yhteisön hengessä."

"Väkivallan uhka"

"Olin rikoslaissa tuomittu, valapatto, lainsuojaton, ja lääketieteellisesti sairausluokiteltu. Yhteiskunnan halveksima, vapaasti hakattavaa ja pahoinpideltävää riistaa. Jopa poliisi-virkavallankin asenteissa. Uskon, että sukupuoli-identiteetistä edelleen levitetään haitallista tietoa, ja tämä on omakohtainen kokemukseni :("

"sateenkaari yhteisössä ei hyväksytty suuntautumistani eikä tunnustettu erilaisuutta "vain homot, lesbot, bi ja trans ovat vain hyväksytyjä""

"Vaikea sanoa, mutta sillä hetkellä oleva seurustelusuhde naisen kanssa ja tämän mielipiteet ja reaktiot olivat hyvin vahvoja. Varsinkin sukupuoli-identiteettini kyseenalaistamiseen"

"En ollut vakuuttunut että sateenkaari-ihmisyys kuului siihen elämään joka minulle oli tarkoitettu"

"En alunperin pyrkinyt mihinkään muutokseen, vaan vl yhteisö ja vanhempani pakottivat minut jo pienestä cisheteromuottiin väittäen kaiken muun olevan paholaisesta."*

"Maailma, yhteiskunta, yleiset asenteet. Romanttisen rakkauden kaipuu, kun on vailla seksuaalisia haluja."

*vl = vanhoillislestadiolainen

Kuva pasja1000 Pixabay

Minkälaisia asioita vastaajat sitten toivoivat "eheytykseltä"? Kysymykseemme "Mitä toivoit saavuttavasi muutosyritysten avulla?" vastattiin näin:

Homoseksuaaliset/homoromantiset halut ja tunteet menisivät pois. (28)

Homoseksuaaliset/homoromanttiset tunteet vähenisivät. (21)

Sukupuoli-identiteettini muuttuminen kokonaan. (11)

Paraneminen lapsuuden hyväksikäytöstä tai vaille jäämisen kokemuksista. (8)

Muuttuisin kokonaan heteroksi. (31)

Sukupuoliristiriidan väheneminen. (13)

Heteroavioliiton solmiminen. (15)

Lapsien saaminen. (16)

Avioliittoni korjaaminen. (4)

Pystyisin elämään selibaatissa. (7)

Rauha seksuaalisuuteni suhteen. (29)

Rauha sukupuoleni suhteen. (13)

Rauha romanttisten tunteitteni suhteen. (26)

Pääseminen lähemmäksi Jumalaa. (17)

Jumalan tahdon noudattaminen. (24)

Addiktiivisen käytöksen loppuminen. (5)

Etten tuntisi itseäni epäonnistuneeksi. (22)

Että sopeutuisin paremmin yhteisöni. (30)

Että perheeni olisi tyytyväinen. (20)

Jotain muuta, mitä? (8)

Jotain muuta -kohdassa ilmaiset toiveet olivat tällaisia:

"En koettanut muuttua, mutta pidin mahdollisena että olen vain jotenkin keksinyt olevani ei-hetero. Tai että oikeasti olen hetero, ja nämä homotuntemukset ovat vaan jotain psyykkistä oireilua."

"Että voisin osallistua normaalisti taas seurakuntayhteisön toimintaan, joka on minulle rakas ja tärkeä. Lisäksi toivoin, että suhteet uskovaisiin ystäviini voisivat palata ennalleen."

"Toivoin saavuttavani normaalit seksuaaliset halut, mitä kaikilla muillakin oli."

"Jotta sukulaisten tenttaaminen tyttöystävän löytymisestä loppuisi."

"Että miellyttäisin enkä suututtaisi seurustelukumppaniani"

"Toivoin että minulla olisi eheämpi käsitys siitä kuka olen ja etten kokisi jatkuvaa häpeää kaikesta"

Muutosyritykset omin sanoin kuvattuina

Pyysimme vastaajia kuvailemaan omin sanoin muutosyritysten kulkua. Saimme tähän pyyntöön tekstiä 35 vastaajalta. Osa vastauksista on hyvin lyhyitä, pähkinänkuoressa ilmaistuja. Jotkut vastaukset olivat laajoja ja kuvailevia. Poimimme tähän otteita vastauksista.

Muutokseen pyrkiminen ei ole kaikille välttämättä raskas kokemus. Vastaajista tällaista asennetta edustaa kommentti:

"Yritin tykätä miehistä, viisari ei värähtänyt. Meni muutama kuukausi tajuta se, end of story."

Valtaosalle vastaajista pyrkimykset tai niihin painostaminen on ollut kuitenkin vaikeampaa, jopa invalidisoivaa. Yleensä vaikeuteen liittyy vahvasti uskonto.

"Tuskainen, kamala. Täynnä itsevihaa. En halua enkä kykene edes kirjoittamaan tähän kaikkea sitä paha. Sain vasta pienen helpotuksen kun löysin ensimmäisen uskovaisen lesbon, joka kertoi minulle, että se on ihan ok olla molempia. Sitä aiemmin olin aina ajatellut että mun täytyy valita, usko tai seksuaalisuus. Se oli kaiken alku siihen että hyväksyin itseni, ja se oli pitkä prosessi, ehkäpä vieläkin."

"Minun suuntautumiseni lytättiin kotona ja seurakunnassa systemaattisesti. Kotona fyysistä, psyykkistä ja uskonnollisella väkivallalla. Kertakaikkiaan pienestä pitäen kiellettiin sellaisten asioiden oleminen. Samaa asiaa tuettiin saarnoilla ja tehtiin paholaistakin pahemmaksi. Lopulta aina muistutettiin, että haluanko taivaaseen vai tulimereen. Sukupuoli-identiteettini saatiin koteloitua kouluun menoon mennessä mustaksi ontoksi ahdistavaksi möykyksi, joka vain ahdisti."

"Jatkuva itseinho ja rukouksessa homoseksualisuudesta pois pääsyn pyynnöt"

"Yrityksistä puuttui tunne ja rakkaus. Kaikki oli vain järjellistä ja "mekaanista" toimintaa, ilman sielua ja tunnetta. Kun huonoa näytelmää olisi katsonut, vailla pohjaa."

"tuskallinen, epäinhimillinen, epävarmuus siitä, mikä voi olla "totta".. sieluun jäi pysyvät vauriot (mutta tein pitkän työuran)"

Monet kertoivat uskonyhteisöjensä opeista ja asenteista, jotka synnyttivät hämmennystä. Myös ihan konkreettisia tapahtumia liittyen uskonyhteisöjen jäseniltä tulleeseen painostukseen tuli esille.

"Pää-asiallinen syy muutoksen haluamiseen oli järjestön (Jehovan todistajat) opetus että homous on luonnotonta ja maailmallista, eli jos olet homo et pääse paratiisiin ja kuolet pois kun maailmanloppu tulee. Positiivista. :) Asiassa oli kyse lähinnä siitä hämmennyksestä että kumpi on oikeassa, omat "väärät" tunteet vaiko jumalan tahto ja yhteisön painostus. Opettavat myös että rukoilemalla ja olemalla aktiivisesti toiminnassa mukana väärät tunteet saa pidettyä aisoissa. GNP, gays not practicing on ylempillä tahoilla käytössä oleva termi ihmisistä ketkä "eivät ole täysin päässeet yli haitallisista tunteista mutta eivät antaudu maailmallisille mielihaluille""

"kuuluin XXX jonka johtaja soitti minulle ja vetosi minua jättämään Jumalan nimessä kumppanini. Kun en tätä tehnyt vaan menin naimisiin, hän hylkäsi minut."

"ZZZ:ssa olisin seurustellut intersukupuolisen kanssa, mutta ZZZ:n opettaja tuli puhumaan minulle ja kieltämään sen toisen intersukupuolisuuden takia."

"Teininä liikuin paljon seurakunnan toiminnassa. Olin koulukiusattu ja seurakunnasta löysin kavereita ja uskoni auttoi minua masennuksessani. Kotiseurakuntani oli kuitenkin hyvin konservatiivinen ja vanhoillinen ja kaikki seksuaalisuuteen liittyvä, etenkin homoseksuaalisuus, oli jotain ihan kauheaa. Tämä puski minua syvemmälle kaappiin ja esittämään jotakin muuta kuin mitä olin."

"Minua painostettiin elämään heteroelämää. Lopulta minut hylkäsi muutama seurakuntaani kuuluva silloinen "ystäväni/sisareni""

Omien yritysten tapoja ja tunnelmia ja niihin liittyneitä ajatuksia kuvattiin paljon

"Se tapahtui jaksoissa, välillä ajattelin että pystyn kontrolloimaan asiaa paremmin. Lähinnä rukousta, paastoamista ja itsenäistä raamatun lukemista, mutta myös sielunhoitoa ja esirukouksia. Löysin terapeutin Aslanin ja siellä Elävien Vesien kautta. Muutamia kertoja henkien pois ajamista."

"Päätin itse, että voin elää heterosuhteessa ja mennä naimisiin, että onnistun kyllä löytämään siedettävän suhteen niinkin ja elämään "oikein". Alleviivasin Raamatusta kaikki mahdolliset homous on syntiä -tyyppiset kohdat ja päätin muuttua."

"Ensimmäisen kerran muistan tietoisesti kyseenalaistaneeni seksuaalisuuteni noin 12-vuotiaana vuonna 2001 tai 2002. Se aiheutti minulle ahdistusta, koska muu kuin heterous oli minulle outoa. Siihen aikaan ei ollut vielä nettiä samalla tavalla kuin nyt ja hyviä esimerkkejä naisista pitäviä naisista ei oikein ollut missään mediassa. Muutenkin yhteiskunta oli erilainen ja siksi yritin muuttaa itseni heteroksi."

"Rakastuin naiseen ja aloitin seurustelun. Ajattelin kuitenkin heti aluksi, että se tulee päättymään, sillä en voi elää synnissä. Suhteen aikana olin välillä sitä mieltä, että elän synnissä ja minun täytyy lopettaa seurustelu. Välillä taas koin, että siinä ei ole mitään väärää. --- Taukojen aikana olin vahvasti siinä uskossa, että voin eheytyä homoseksuaalisista tuntemuksista. Kun taas retkahdin uudestaan tapailemaan tätä samaa naista, koin epäonnistumista. Rukoilin paljon, että Jumala ottaisi homoseksuaaliset tuntemukseni pois. Kävin seurakunnassa ja toivoin, että se voisi parantaa minut. Yritin käydä treffeillä miesten kanssa, vaikka tiesin jo heti alkuun, että minulla ei herää tunteita heitä kohtaan."

"Muutosyritykseni olivat pitkälti henkilökohtaisia rukoukseen, kirjoittamiseen ja raamatunlukuun keskittyviä."

"Mietin pukeutumistani ja jopa kävelytyyliäni, hakeuduin maskuliinisempien poikien seuraan."

"Minulle vakuutettiin, että olen mies. Tätä yritin toteuttaa ja yritin olla miehisin mies, mitä voi olla. Halusin vain tulla hyväksytyksi, mutta hain sitä väärällä tavalla näin jälkikäteen ajateltuna."

"Oman itsen kieltämistä. Tunteiden tukahduttamista."

"Vaikea kuvailla, koska kaikkia asioita siihen liittyen tehtiin vain yksittäisiä kertoja. "Vapauduin synnistä" useita kertoja, mutta ne aina palasivat."

"Minulle on aina ollut hyvin tärkeää tehdä oikein eikä mennä helpon kautta. Vaikka vanhempani ovat tukeneet minua aina vastuulliseen homoseksuaalisuuden toteuttamiseen. Paine muutokseen on tullut omasta sisimmästä ja pelosta olla väärässä ja joutua helvettiin, jos harrastan toisen miehen kanssa seksiä. Luin kirjallisuutta puolesta ja vastaan. Ymmärsin molemmat kannat, mutta konservatiivinen tulkinta oli matikkaluonteelleni mieluisempi. Halusin ottaa Raamatun kirjaimellisesti enkä ajautua epävarmaan tulkintaan Raamatusta, jossa tuntuu olevan liikaa selityksen makua. Pidättäydyin seksistä ja seurustelusta, koska ei ollut järkevää mieltä sellaista, jos ei tiennyt, mikä on oikein. Seurustelin naisen kanssa, koska jos se olisi onnistunut, ei olisi tarvinnut mieltä homouden etiikkaa ja olla pelottavaa liberaalia tulkintaa. Seurustelu ei kuitenkaan onnistunut naisen kanssa. Erosimme ja jatkoin selibaatissa elämistä sinkkuna."

Muutama vastaaja kuvaa, kuinka oman identiteetin tukahduttaminen johti siihen, että he itse suhtautuivat seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin syrjivästi.

"En voi/osaa kuvata konkreettisesti. Rukous: "tee minusta terve/normaali" oli mielessäni oikeastaan lapsesta keski-ikään asti. Ensin siksi, että luulin olevani outo ja sairas, sitten siksi, että ajattelin olevani syntinen ja pahoine ajatuksineni puolisoni pettäjä. Olin välillä itse se, joka päivitteli "ihmisten syntisyyttä", kun "valitsevat homotien", ajattelin, että vakuuttamalla niin itselleni, voisin itse "parantua"."

"Koen, että omalla kohdalla muutosyritys on ollut alitajunnassa piilevänä useiden vuosien ajan. --- Olen vain ajatellut, että minussa on jotain vialla, kun en ihastu poikiin tai miehiin kovin helposti. Olen siis varmaankin tehnyt jonkinlaista muutosyritystä jo 15-25 vuotiaana, vaikka en sitä kunnolla silloin vielä tiedostanut. Tämä on näkynyt siinä, että olen suhtautunut todella jyrkästi homoseksuaalisuuteen ja kieltänyt sen itsessäni vahvasti."

"aloin seurustella miehen kanssa ja suhtauduin asiaan pakkomielleisellä voitonriemulla. Olin todistetusti "normaali". Samalla katkaisin kaikki välit tyttöön, johon olin nuorena ihastunut. Minun oli päästävä kihloihin ja muutettava yhteen, joten etenimme nopealla aikataululla. Olin kyseisessä heterosuhteessa melkein viisi vuotta, josta ajauduin mielipuoliseen uusien miesten tapailuun ja lyhyisiin, toinen toistaan säälittävämpiin suhteisiin. Samalla kehitin syvää vihaa naisia kohtaan. Koko tämän ajan kärsin mielenterveysongelmista. Olin näennäisesti suvaitsevainen ja kannatin homojen oikeuksia, mutta lesboutta en kokenut "oikeana" rakkautena."

Muutospyrkimyksiin liittyy usein oman seksuaalisuuden tukahduttaminen. Siihen voi liittyä yritystä herättää toivotunlainen seksuaalisuus itsessä. Joskus tässä on osana itsen pakottamista, seksin harrastamista vastoin omaa halua. Vaarana on tulla jopa seksuaalisesti hyväksikäytetyksi.

"Kun myönnyin sille ajatukselle, etten ole hetero, pyysin Jumalalta anteeksiäntoa ja voimia kestää tämä "koettelemus". Samoihin aikoihin yritin useaan otteeseen myös pidättäytyä masturboinnista. Kun erosin uskonnollisesta yhteisöstä, oma hengellisyteni heikkeni, mutta sisäistetty homofobia ei niinkään. Muutoksen yritykset vain muuttuivat vähemmän uskonnollisiksi. Seurustelin ja harrastin seksiä 2 miespuolisen henkilön kanssa "oppiakseni nauttimaan" siitä ja lopulta pääsemään eroon homoseksuaalisista ajatuksista ja mieltymyksistä."

"En itse kokenut seksuaalisessa suuntautumisessani mitään paha, mutta tiesin että uskonnollisessa yhteisössäni se on väärin. Yritin keksiä ihastumisia eri sukupuoleen kuin mistä olin kiinnostunut, seurustelinkin eri sukupuolen edustajan kanssa ja tulin suhteessa seksuaalisesti hyväksikäytetyksi."

"Yritin uskotella että voin olla naisena sellainen kuin haluan ja tukahduttaa kehodysforia ja pakottaa itseni seurusteluun ja seksiin jotta oppisin nauttimaan niistä. En puhunut asioista ja välttelin niistä lukemista."

"Seurusteleminen, seksin harrastaminen, pornon katsominen, masturboiminen. Vaikkei mikään näistä oikeasti kiinnosta, toivoin vain että näitä tehdessä olemattomat haluni heräisivät."

Joskus puhuttaessa "eheytyemisessä onnistumisesta", muistutetaan onnistumisen liittyvän siihen, että onnistuja on alun alkaenkin ollut bi- tai panseksuaali. Hän on vain ryhtynyt toteuttamaan heteropuolta itsessään. Tämäkään ei välttämättä ole hyvä pohja rakentaa elämäänsä tai solmia suhteita. Olisi tärkeää, että ihminen saisi ihan itse löytää oman seksuaalisen suuntautumisen, kuulostella mikä tuntuu hyvältä ja omalta ilman ulkopuolista painetta tai tunteittensa tukahduttamista. Kyselymme vastannut biseksuaali nainen, joka kuvaa heteroavioliittoaan hyvinvoivaksi, kertoo tuntemuksistaan tähän liittyen:

"Naisen kaipuuni kuitenkin johti siihen, että olemme nykyään polyamorisisessa suhteessa, jossa minulla on myös tyttöystävä. Seksuaalisen identiteettini osien kieltäminen alkoi lopulta sattumaan todella paljon, kun koin, että en ole voinut ihan vapaasti valita kumppaniani, koska vain tietynlaisten kumppanien kanssa saisin nauttia perheeni hyväksynnästä. Ei minusta tullut normaalia siltikään."

Meillä on yleensä tarve löytää itsellemme jonkinlainen identiteetti tai identiteettejä, "laatikoita" joiden kautta voimme ymmärtää itseämme ja jakaa kokemuksemme muiden kanssa. Yksi vastaajista kuvaa laatikon löytämisen vaikeutta:

"Alun 'en olekaan hetero' -vaihe meni yllättävän hyvin, mutta ns. oman laatikon löytäminen oli aina vaikeaa ja yritin pakottaa itseäni niihin. Identifioin myös reilut pari vuotta lesbona, ja tajuaminen biseksuaalisuudesta oli iso kolaus itselle ja yritin muuttaa sitä."

Juuri pakottautuminen enemmän tai vähemmän vääränlaisiin laatikoihin on muutospyrkimysten ytimessä. Vääränlaiset laatikot eivät tosin liity vain seksuaalisuuteen tai sukupuoleen. Vääränlaisiin laatikoihin ahtautuminen voi olla koko elämäämme leimaava tekijä. Usein näistä laatikoista ponnistellaan ulos psykoterapian avulla. Psykoterapia voi kuitenkin saada ihmisen hautautumaan tiukemmin ahtaisiin laatikoihin, ellei terapeutilla ole osaamista kohdata asiakkaan seksuaalista ja romanttista suuntautumista ja sukupuolta. Yksi vastaajista kuvasi tässä suhteessa pieleen mennyttä terapiaa näin:

"Menin terapiaan niihin aikoihin, kun olin eronnut heteroliitosta ja alkanut jotenkin hahmottaa sitä, kuka olen ja mitä haluan. Olin rakastunut ja aloittanut suhteen ihanan naisen kanssa. Olin kuvitellut, että terapeutti tukee minua kun aidosti eheydyn omaksi itsekseni ja löydän sen kuka olen ja mitä haluan. Näin ei kuitenkaan käynyt. Tuntui että vaikka opin terapiassa puolustamaan omia rajojani ja käsittelin raskaita lapsuudenkokemuksia yms., niin terapeutti jollain lailla yritti vetää minua takaisin siihen maailmaan, jossa olin sairastunut. Hän ei itse tajunnut tätä ollenkaan. --- Kun terapia jatkui, aloin itsekkin vähän kyseenalaistamaan omaa suuntautumistani ja pidin mahdollisena, että kiinnostukseni naisiin johtui traumaistani. --- Yritin puhua näistä asioista, mutta terapeutin mielestä

hänen ajatuksensa esim. homoudesta olivat hänen yksityisasiotaan, jotka eivät kuuluneet minulle. Hän jopa syytti minua jotenkin omien rajojensa loukkaamisesta."

Onneksi toisenlaisiakin kokemuksia tuli ilmi:

"oma pohdiskeluni sekä hyvä psykoterapia ovat avanneet oman sukupuoliisuuteni laajenemiseen..."

Terapeutin haussa on hyvä heti alkuun tunnustella ja kysyä suoraan terapeutin suhtautumista oman itsen kannalta olennaisiin asioihin. On paljon hyviä psykoterapeutteja, jotka suhtautuvat asiallisesti sekä seksuaalisen suuntautumisen ja sukupuolen moninaisuuteen että uskontoon. Hyvä psykoterapia kannattaa. Lopetamme tämä osion erään vastaajan toivoa herättäviin sanoihin:

"Minua on edelleen vaivannut pelko siitä, että joudun homouden toteuttamisen takia helvettiin. Olen kuitenkin päättänyt, että en anna pelolle valtaa, vaikka se välillä valtaa mieleni ja haluan kuihtua pois ja lakata olemasta, jotten joutuisi helvettiin, jos aloitan seurustelusuhteen toisen miehen kanssa. Olen kokenut, että ei ole mitään järkeä elää, jos rakkaus on väärin. Olen päättänyt hakeutua psykoterapiaan, jotta saisin elettyä onnellisempaa elämää paremmin sinuina homouteni kanssa."

Kuva GLady, Pixabay

OSA III: MUUTOSPYRKIMYSTEN VAIKUTUKSET JA NIISTÄ SELVIYTYMINEN

Eheytyksen loppu

Kysymyksemme "Mikä sai sinut lopettamaan muutosyritykset?" vastaukset jakaantuivat näin:

En ole lopettanut muutosyrityksiä. (8)

En onnistunut muuttamaan. (23)

Väsyin yrittämään. (27)

Petyin yhteisöön ja/tai sen johtajiin. (10)

Päätin lähteä pois yhteisöstäni. (16)

Minut käskettiin pois yhteisöstäni. (1)

Luovuin kokonaan uskosta. (9)

Rakastuin. (24)

Sain mielenterveysongelmia tai jo olemassa olevat mielenterveysongelmani pahenivat. (33)

Ymmärsin, ettei Jumala vaadi minua muuttamaan seksuaalisuuttani tai sukupuoltani. (20)

Petyin muutostoimintaa harjoittaviin tai sitä johtaviin henkilöihin. (7)

Aloin kyseenalaistaa muutospyrkimysten taustalla olevan ajattelun. (30)

Sain seksuaalisia kokemuksia, jotka muuttivat ajatteluani. (11)

Tapasin uskovia sateenkaari-ihmisiä. (12)

Huomasin, etteivät sateenkaari-ihmiset olekaan niin kamalia kuin minulle oli uskoteltu. (12)

Jotain muuta, mitä? (9)

Jotain muuta -vastaukset olivat seuraavat:

"Lopetin terapian, jossa olin ollut alttiina itsetuntoa murentaville asenteille."

"Ymmärsin, että en ole varsinaisesti outo, vaan että ihmisiä on todella moninaisia ja että itselleen valehtelemisen yrittäminen on paitsi typerää, myös mahdotonta ainakin minulle."

"Minut häädettiin kotoa enkä ole enää tekemisissä eheyttämiseen painostaneiden henkilöiden kanssa"

"Kuulin aseksuaalisuudesta ja tapasin netissä muita transihmisiä."

"Liityin Psyke ry.een, josta Setakin haarautui, sitten aikojen saatossa, saaden enemmän oikeaa ja asiallista tietoa homoudesta."

"Toistuvat unet edellisistä tyttöystävistä, syvät keskustelut puolisoni kanssa, suhdemuodon muuttaminen polyamoriseksi."

"Muutuin, kävin läpi detransition omasta halustani, ilman uskonnollista painostusta ja tämän kautta pystyin hyväksymään myös lesbotunteet itsessäni. Minulle transprosessi oli paljon lesbouden kieltämistä itsessäni!"

"toteutan osittain edelleen"

"Saatuani lapsen ja hänen ollessaan pieni, mieleeni ja tunteisiini alkoi tulla aitoa minuutta, mikä hämmensi, koska minulle ulkoa aivopesty rooli tuntui ahdistavalta ja väärältä. Mieleeni alkoi palata paloja aidosta sukupuoli ja seksuaali identiteetiltäni."

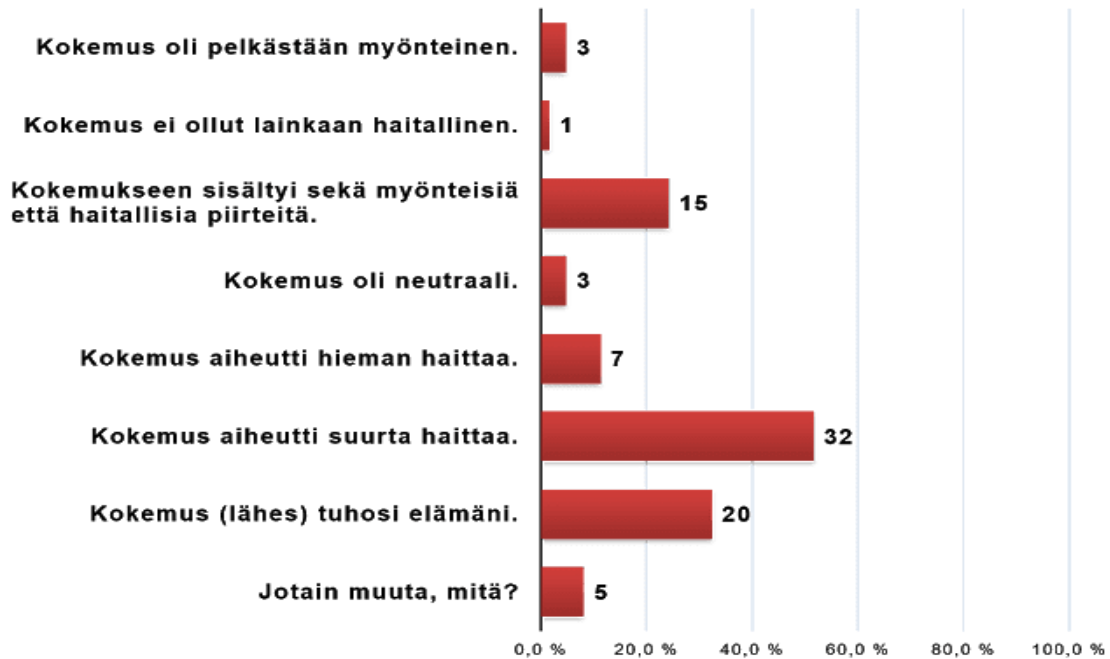
Kuva Wokandapix, Pixabay

Kyselyyn vastasi kaikkiaan 8 ihmistä, jotka eivät olleet lopettaneet pyrkimyksiä muuttua. Näistä kahdeksasta vastaajasta kolme oli koettanut muuttaa seksuaalista suuntautumistaan, kaksi sekä seksuaalista että romanttista suuntautumista, kaksi sukupuoli-identiteettiä ja yksi sekä romanttista ja seksuaalista suuntautumista että sukupuoli-identiteettiä. Mikä saa nämä vastaajat edelleen yrittämään? Syyt näyttävät olevan varsin erilaisia. Joku kokee aseksuaalisuuden ongelmaksi, joku on kokenut eheytyksen pelkästään myönteisenä ja saanut apua sen kautta, joku

on sairastunut vakaviin mielenterveysongelmiin eikä näe ulospäsyä tilanteestaan, joku ei hyväksy itseään ja toivoo rauhaa asian suhteen.

Eheytyksen koettu erilaisin tavoin. Katsotaan, kuinka vastattiin kysymykseemme "Millainen kokemus muutosyritys oli?"

Tätä taulukkoa vilkaisemalla voidaan yksinkertaisesti todeta, että eheytyksen suurimmalle osalle vastaajista ollut erittäin haitallista.

Jotain muuta -kohtaan vastattiin vielä näin:

"Vaikka kokemus oli hirveä, se on saanut näkemään, kuinka vahingollista pienikin "eheyttäminen" voi olla. Olen tullut herkemmäksi hiljaisille signaaleille."

"Kokemus aiheutti epävarmuutta itsestäni ja aiheuttaa sitä edelleen. Olen osittain kaapissa ja sen vuoksi kyseenalaistan itseäni jatkuvasti."

"En löydä ulospäsyä tilanteestani."

"yritin useasti itsemurhaa"

"Pääasiassa positiivisia. Valitettavasti XXX lääkäri mitätöi toiminnallaan kokemukseni. Lisäksi saman yksikön viivyttely traumatisoi lisää. Se traumatisoituminen vaikutti fyysiseen terveyteen korjaamattomia vaurioita"

Kuva Fifaliana Joy, Pixabay

Eheytyksen vaikutukset

Ylempänä raapaistiin jo vähän eheytyksen vaikutuksia. Pyysimme vastaajia vielä kertomaan hyvistä ja huonoista vaikutuksista omin sanoin. Näitä kertomuksia saimme 42 vastaajalta. Alla poimintoja vastauksista.

Itsetuhoisuus

Itsetuhoisuus mainittiin monissa vastauksissa, jotkut olivat jopa yrittäneet itsemurhaa. Esiin nousivat myös itsetunto-ongelmat, luottamuksen menetys, mielenterveyden romahtaminen:

"Ajauin itsemurhan partaalle."

"Itsetuhoisuus lisääntyi. Itsensä hyväksyminen vaikeutui. Epäluottamus uskovaisiin kasvoi. Epäluottamus terapeutteihin kasvoi ja oli todella vaikeaa uskaltautua uudelleen terapiaan. Itsetunto seksuaalisena olentona ja jopa äitinä laski."

"Vakavia itsetuhoisia ajatuksia"

"Itsetunnon mureneminen, paniikkikohtaukset ja masennus. Alituinen pelko ja eristäytyneisyys sen seurauksena. Itsetuhoiset ajatukset. "

"Miinuksia: Itsetuntoni on todella huono. Minulle on tullut paljon pelkoja asiasta. Tarve psykoterapialle ja halu lakata elämästä "kuihtua pois""

"Koin niin suurta itsevihaa ja epäonnistumisen tunnetta, että yritin tappaa itseni useita kertoja. Mielenterveyteni tuhoutui samalla. Koen edelleenkin samoja tunteita lähinnä eri syistä saman teeman tiimoilta, mutta en pyri enää satuttamaan itseäni."

Mielenterveysongelmien kirjo

Mielenterveysongelmien laaja kirjo näkyi vastauksissa muutenkin. Oli vieraannuttu itsestä, vetäytytty, esitetty jotakin, mitä ei kuitenkaan oltu.

"Koko episodi oli yksi osasy syömishäiriön puhkeamiselle myöhemmin. Kokemus lisäsi omaa kokemusta itsestäni huonona, viallisena, vääränlaisena, sopimattomana."

"Ei hyviä vaikutuksia ollenkaan. Lapsena ja varhaisessa nuoruudessa olin vetäytyvä ja surullinen, nuoruus meni hyviä kokemuksia etsiessä jälkikäteen ajatellen varsin vaarallisestikin."

"Etäännyin itsestäni"

"Masennusta ja syömishäiriöitä"

"Koko elämäkatsomukseni muuttui täyttäessäni 30. Tajusin että eletty elämä oli ollut roolin esittämistä itselle ja muille."

"Vaikeimpina aikoina masennukseni ja ahdistukseni voimistuivat ja niiden takia olen nyt aloittanut terapian."

"huonoja: - huono itsetunto, epävarmuus, paniikkihäiriö, jne.."

"Tuhosi minut, minun itsetuntoni, minun seksuaalisuuteni. Olen rikki ja yritän korjata palasia."

"Sairastuin vakaviin mielenterveysongelmiin enkä vieläkään elä vapaasti minuna. Enkä varmaan koskaan tule elämäänkään."

"Sairastuin teininä vaikeaan masennukseen ja vaikka sen taustalla oli muutakin, uskon että yksi syy oli juuri yritykseni muuttaa seksuaalisuuttani ja mm. itseinhon seksuaalisuuteni tähden. Masennus oli ehdottomasti huono kokemus."

"Kun yritin pakottaa itseäni tiettyyn muottiin, kielsin menneisyyteni ja nykyisyyteni ja aiheutin huomattavaa haittaa tulevaisuudelleni."

"Ahdistusta, epävarmuutta ja syyllisyydentunnetta, en ollut tarpeeksi hyvä"

"Vaikea eritellä mikä on muu elämän ja mikä seksuaali-identiteetin ongelmien seurausta, mutta kokonaisuudessaan koin olevani todella umpikujassa."

Suhde uskoon tai uskoon

Uskonto liittyi eheytykseen suurimmalla osalla vastaajia. Vaikutuksia omaan uskoon kuvattiin joissakin vastauksissa.

"En ole vuosiin kyennyt luottamaan ihmisiin, etenkin kirkossa. En uskaltanut vuosiin edes mennä kirkkoon vaikka olisin halunnut. Nykyisin käyn kirkossa, mutta en uskalla edelleenkään puhua siellä ihmisille."

"Olen todella hämmentynyt, en tiedä mihin uskoa"

"Olin melko sekaisin kaikkien "mikä on oikein ja väärin" ja "haluanko nyt miellyttää jumalaa" ajatusten kanssa. Tavallaan myös pelko. Tuskin kukaan tuntee ansaitsevansa kuoleman koska sattuu ihastumaan ihmisiin sukupuolesta riippumatta. Sukupuoli-identiteetin kanssa tässä vaiheessa oli vielä paljon miettimistä enkä tullut edes parhaille kavereille kaapista kun vasta uskontokunnasta erkaantumisen jälkeen."

Hyviä kokemuksia

Vaikka valtaosa vastaajista kuvasi eheytyksen aiheuttamia kokemuksia haitallisiksi ja jopa tuhoisiksi, jotkut näkivät siinä myös myönteisiä piirteitä. Neljä vastaajaa oli kokenut muutosyritykset yksinomaan myönteisinä tai ei lainkaan haitallisina. Yhden muutosyritys oli hyvin lyhyt ja sitä voisi kuvata kevyeksi. Hän kertoo eheytyksen vaikutuksesta näin:

"Hauskoja tarinoita kaveriporukalle jaettavaksi siitä hulvattomasta ajasta, kun menin miehien kanssa treffeille ja se oli aina niin ällöä ja persiistä että olin jälkikäteen kiukkuinen kuin ampiainen."

Toinen ei antanut paljoa tietoa itsestään, mutta kertoi hyväksyneensä itsensä sellaisena kuin on. Kolmas oli yrittänyt muutosta pitkään Aslan ry:n ja Suomen Elävät Vedet ry:n piirissä, mutta ei onnistunut muuttamaan ja väsyi yrittämään. Neljäs vastaaja oli myös osallistunut Aslan ry:n ja Suomen Elävät Vedet ry:n toimintaan ja kertoi myönteisenä sen, että ihmiset olivat hoitaneet häntä pitkän aikaa. Hän jatkoi eheytymistä.

15 vastaajaa koki, että eheytyksessä oli sekä myönteisiä että haitallisia piirteitä. Tässä poimintoja heidän vastauksistaan, painopiste siinä, mikä eheytyksessä nähtiin hyvänä.

"Tulin kuulluksi ja hyväksytyksi, mutta samalla sain varovaista kannustusta tutustua ehetystoimintaan."

"Hyvä kokemus on ollut tulla hyväksytyksi poikaystävänsä silmissä, vaikkakaan ei seksuaalinen."

"Olen kuitenkin myös oppinut paljon itsestäni ja tullut kaiken jälkeen vahvemmaksi ja itsevarmemmaksi."

"Opin tuntemaan enemmän itseäni. Salaamaan paremmin identiteettiäni suuntautumisen. Sain enemmän varmuutta ja tietoa tunteistani. Haparoidessani elämää eteenpäin yksin, niin yksin. Mutta opin pahan rakastamaan myös itseäni ja hellimään itseäni eri tavoin. Onneks ei naksahdanut yli ja laittanut itsetuhomoodia päälle."

"Se piti minua silloin varmasti pinnalla, ja vaikka rakkaus olikin ehdollista, voin kyllä hyvin niin kauan kuin "kiusaukset" olivat hallinnassa. Pitkällä aikavälillä taas...."

"Hyvänä kokemuksena voin ajatella sen, että pystyin olemaan ihan hyvillä mielillä seurakunnassamme, ilman että kukaan tiesi seksuaalisuuteni kyseenalaistumisesta mitään. Tiedän, että useampi nuori lähti seurakunnastamme nuorisotyöntekijöiden homofobisten kommenttien takia ja epäilen, että ainakin yksi lähti koska ihmiset puhuivat pahaa hänestä ja hänen seksuaalisuudestaan. Jos en olisi yrittänyt muuttua, niin olisiko näin käynyt minullekin."

"En voi sanoa että kokemus olisi takanapäin. Eheytyiskulttuurissa on hyviä puolia, kuten puhe seksuaalisesta traumasta tai addiktiosta, mihin tuntuu muuten olevan vaikeaa saada apua. Iso ongelma oli kyvyttömyys nähdä homoseksuaalisuus yhtä lailla varteenotettavana elämäntapana kuin heterous."

Yllä oleva viimeisin kommentti on syytä ottaa vakavasti. Jäävätkö seksuaalisesta traumasta tai seksiin liittyvistä addiktioista kärsivät ihmiset vaille apua? Mm. A-klinikkasäätiö tarjoaa tietoa ja ohjeistusta [seksiriippuvuuteen](#)ⁱⁱⁱ liittyen, ja muutamassa suurimmassa kaupungissa toimii [12 askeleen toipumisryhmiä](#)^{iv} seksiriippuvaisille. Aihe on kuitenkin niin arka, että siitä voi olla vaikeaa avautua vaikkapa terveyskeskuksessa. Jälleen kerran peräänkuulutamme palvelujärjestelmän työntekijöille koulutusta, tietoisuuden lisäämistä ja yleistä tiedotusta tästäKIN asiasta, jotta kynnyks avun hakemiseen madaltuisi.

Hyviä puolia muutospyrkimyksistä etsivät monet sellaisetkin vastaajat, jotka eivät kuvanneet eheytyksen vaikutuksia millään lailla hyvinä. Hyvinä vaikutuksina nähtiin silloin lähinnä oma selviytyminen, itsetuntemuksen ja ymmärryksen lisääntyminen.

"Jos pitää keksiä jotakin hyvää niin se, että olen varma siitä mitä olen, koska kaikesta vastustamisesta huolimatta olen sitä mitä aina koinkin olevani."

"Toisaalta muutosyritys prosessina sai minut vakuuttumaan muutoksen mahdollisuudesta ja sitä kautta hyväksymään paremmin itseäni."

"Plussia: asia on lähentänyt suhdetta Jumalaan. Vaikeudet ovat kasvattaneet minua."

"Olen kuitenkin myös oppinut paljon itsestäni ja tullut kaiken jälkeen vahvemmaksi ja itsevarmemmaksi."

"hyviä: - erilaisuuden ymmärtäminen, asioita ei pidä itsestänselvyyksinä"

Sukupuoli-identiteetti

Kaikkiaan 13 vastaajaa ilmoitti yrittäneensä muuttaa sukupuoli-identiteettiään. Moni koki huonoksi sen, että korjausprosessi viivästyi eheytyksen takia.

"Masennus ja itsetuhoisuus paheni, elämästä meni yli 10 vuotta hukkaan ja pääsin aloittamaan prosessin liian myöhään jotta sopeutuisin."

"Minulla ei ollut tilaa eikä mahdollisuutta kyseenalaistaa sukupuoli-identiteettiäni, ja siksi lähdin myös sukupuolenkorjausprosessiin vasta reilusti aikuisiällä."

Eräs vastaaja tosin kertoi eheytyksen hyväksi puoleksi sen, että ei tarvinnutkaan transhoitoja.

"Yksi hyvä puoli oli myös, että sain ihan asiallista tietoa sukupuolidysforian dynamiikasta ja ymmärsin etten tarvitse transhoitoja, olen vain erilainen oman syntymäsuupuoleni edustaja."

Kuten yllä mainitsimme, pari vastaajaa oli luultavasti ymmärtänyt seksuaalisen suuntautumisen tai sukupuoli-identiteetin muutosyritysten tarkoittavan transprosessia tai prosessia, jossa hyväksytään oma sukupuoli-identiteetti. Tästä johtuen nämä vastaukset eivät täysin vastaa siihen, mitä kysimme. Ne ovat silti muuten arvokkaita.

Yksi vastaaja oli kokenut itse transprosessin väkivaltaisena:

"Menetin rintani, kohtuni, ääneni. Kokonaisuus oli traumaattinen ja toivon, ettei minulle olisi ikinä annettu mahdollisuutta yrittää elää miehenä."

Hän kuvaa oman transprosessinsa liittyneen siihen, että oman seksuaalisen suuntautumisen hyväksyminen oli vaikeaa.

Seksuaalisuus ja parisuhde

Kokemuksilla oli ollut vaikutuksia seksuaalisuuteen ja parisuhteisiin.

"Päädyin parisuhteeseen ihmisen kanssa, jota kohtaan en tuntenut riittävästi vetovoimaa, ja lopulta tunsin jopa inhoa."

"Kävin koko teini-ikäni läpi kamppailua identiteettini kanssa ja tunsin itseni huonoksi ja likaiseksi. Tulin seksuaalisesti hyväksikäytetyksi, ja kannan tästä traumoja mukana edelleen."

"Avioliitossani yritin paljon ja pyrin miellyttämään, mutta päädyin salaa toteuttamaan romanttista ja seksuaalista moninaisuuttani kirjallisuuden ja lehtien avulla, myöhemmin myös internetissä. Eli petin, kerran myös todellisessa elämässä."

"Pakotin itseni tekemään asioita, joita en oikeasti halunnut tehdä, kuten seksi miehen kanssa. Ne kokemukset ovat aiheuttaneet, ja aiheuttavat niin suurta häpeää, että niistä on vaikea päästä yli."

"Kun ei normaaliin nuoruusaikaan ala seurustella ja olla kanssakäymisissä toisten ihmisten kanssa, asian aloittaminen myöhemmällä iällä on erittäin vaikeaa ja epäluontevaa. Aikuiseksi, omista asioistaan päättäväksi persoonaksi kasvaminen on jäänyt kesken."

Ihmissuhteet

Ihmissuhteisiin kulminoitui muutenkin monia kokemuksia. Ihmiset voivat rikkoa, hidastaa kasvua, pitää kaapissa, mutta myös parantaa.

"Muistan mm. kun valahdin voimattomana keittiön lattialle itkemään kun ystäväni kävi ovellani ilmoittamassa ettei enää voinut olla ystäväni, jos en jättäisi silloista naisystävääni. Hän ei edes katsonut minuun vaan puhui kuin toisen ihmisen sanoin. --- Romahdin täysin. Menetin hänet kokonaan ja lopullisesti. Hän oli ollut minulle kuin sisko tähän saakka."

"Nyt asiat on suhderintamalla hyvin, mutta toivoisin, että olisin voinut syntyä perheeseen, joka hyväksyy minut itsenäni."

"Opin tuntemaan paljon toisia uskovaisia homoja ja lesboja, joidenkin kanssa ystävyys jatkuu edelleen. En ole katkera siitä, että menetin paljon aikaa ja voimavaroja aivan turhaan. Nyt olen ollut 15 vuotta onnellisessa parisuhteessa miesystäväni kanssa."

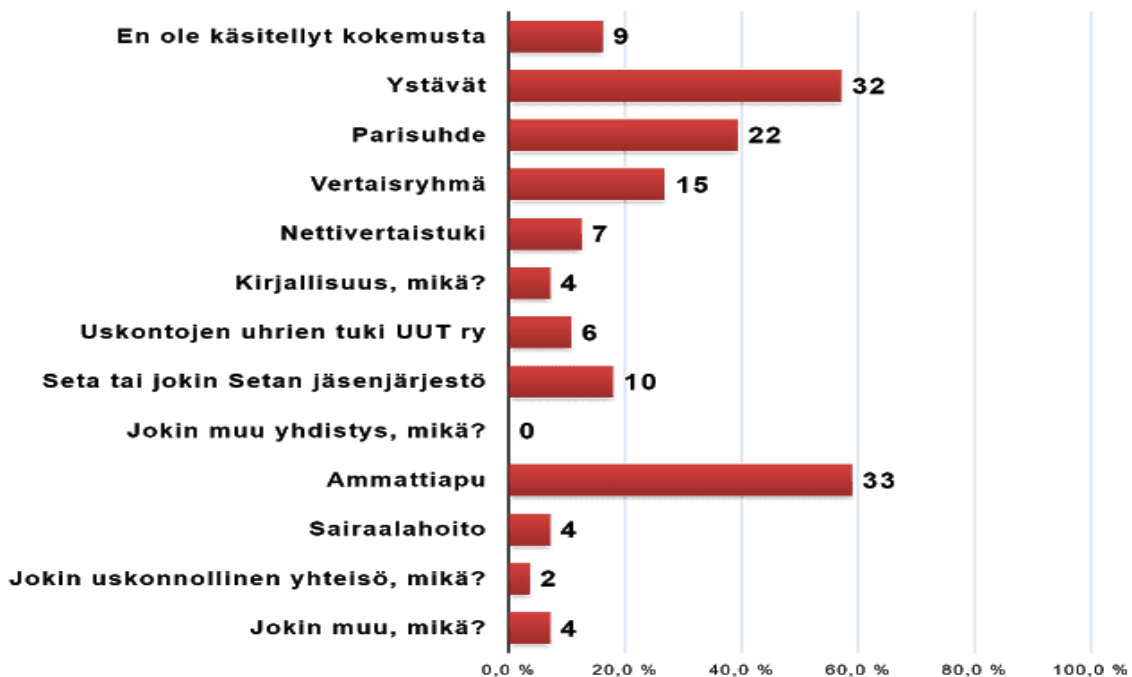

Kuva Aline Ponce, Pixabay

Mikä on auttanut?

Kysyimme kysymyksen "Jos kokemuksesta on ollut haittaa, mikä on auttanut käsittelemään kokemusta?" Muutosyritysten vaikutukset ovat olleet niin rankkoja ja tuhoisia monien vastaajien kohdalla, että ei voida yleensä puhua mistään yksittäisestä haitasta, vaan koko elämää ja sen kulkua määrittävstä asiasta. Siihen ei ole mitään pika-apua. Vastaukset kysymykseemme jakaantuivat tällä tavoin:

Kirjallisuudesta avun saaneet kertoivat omin sanoin lukemisestaan näin:

"Kaikki sellainen kirjallisuus, joka auttaa hyväksymään oman seksuaalisuutensa ja elämänvoimansa."

"Asiallinen tieto, lehdet, tutustuminen muihin samankaltaisiin."

"Psykologinen kirjallisuus, oma-apu"

"uskonnollinen kirjallisuus, joka on suhtautunut seksuaalisuuteen myönteisesti."

Jostakin uskonnollisesta yhteisöstä saamastaan avusta kertoi kaksi vastaajaa:

"Ev. Lut. kirkko"

"pappisvanhemmat ja uskovat sukulaiset, etenkin mummit"

Jokin muu -kohtaan tulleen vastaukset olivat tällaiset:

"Kirjoittaminen, tanssiminen, jooga, meditaatio"

"Perhe"

"Pääasiassa itse autoin itseäni"

"Vanhemmat"

Kuva KatinkavomWolfenmond, Pixabay

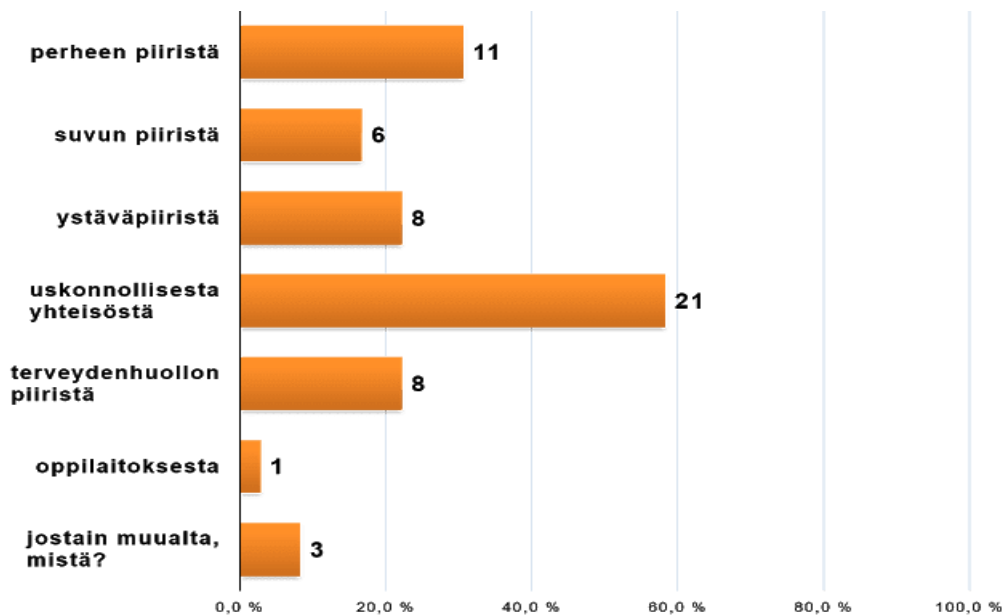

OSA IV:

”EHEYTTÄJIEN” ROOLIT, VASTAAJIEN ELÄMÄNKATSOMUKSET SEKÄ LOPPUKOMMENTIT

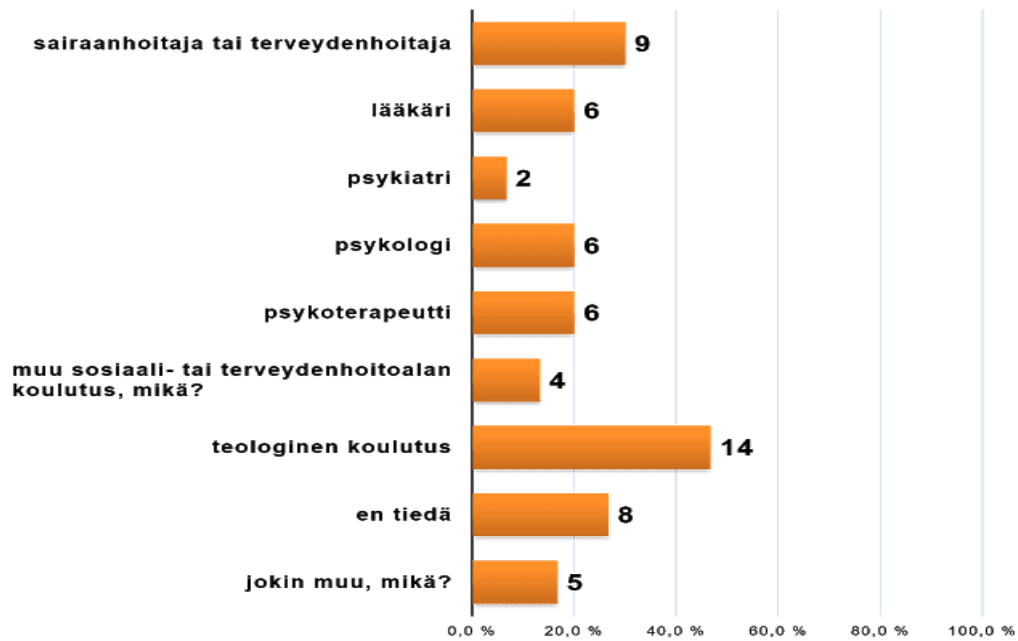
Eheytykseen osallistuneet toiset ihmiset

Muutospyrkimykset voivat olla yksinäistä tsemppaamista, mutta yleensä niihin liittyy muita ihmisiä. Kysymyksemme "Jos muutospyrkimyksiisi osallistui muita ihmisiä, he olivat" saimme seuraavanlaisia vastauksia:

Jostain muualta -kysymykseen vastauksissa mainittiin hus transpoli, kumppani sekä pahoinpitely (mm. oma isä).

Kysyimme myös kysymyksen "ehyittäjien" koulutuksesta: "Jos muutospyrkimyksiisi osallistui muita ihmisiä, heidän koulutustaustansa oli". Saimme seuraavanlaisia vastauksia:

Muu sosiaali- tai terveydenhoitoalan koulutus -kohtaan ilmoitettiin psykoanalyttikko, lähihoitaja ja sosiaalityöntekijä, sosiaalipsykologi.

Jokin muu koulutus -kohdan vastauksissa ilmoitettiin seurakunnan kouluttama vapaaehtoistyöntekijä, Iso Kirja -opiston teologinen koulutus (psykoterapeutilla oman koulutuksensa lisäksi), kristilliset sielunhoitokoulutukset tms. Yksi vastaaja jätti pelkän viivan, yksi kommentoi "ei koulutusta".

Kysyimme myös, toimivatko muutospyrkimyksiin osallistuneet ihmiset ammattinsa puitteissa vai yksityishenkilöinä. Vastaukset jakaantuivat näin:

Jotain muuta -vastauksissa mainittiin seurustelukumppani, vertaistuki sekä toiminta osittain yksityishenkilönä ja osittain Jumalan näkemyksenä, mutta ilman auktoriteettiasemaa uskonnollisessa yhteisössä.

Esitimme myös pyynnön: "Kerro omin sanoin muutospyrkimyksiisi osallistuneista ihmisistä! Esim. lukumäärä, ammatti- tai muut roolit, millä tavalla he olivat mukana muutospyrkimyksissä." Tähän tuli kaiken kaikkiaan 24 vastausta. Alla poimintoja näistä vastauksista.

Läheisiltä, perheeltä, sukulaisilta, ystävilta ja tuttavilta tullut painostus nousi vastauksissa esiin. Usein tähän liittyi jollain lailla uskonto.

"Korkeasti koulutettuja ja hyvin uskonnollisia sukulaisia ja perheenjäseniä."

"helluntaisrk:aan kuuluva serkkuni halusi minun muuttuvan, koska homous on synti.. hän katkaisi ystävyysuhteemme, koska en voinut luvata esim selibaatissa elämistä"

"Vanhemmat, koko suku ja heidän taustallaan myös koko uskonnollinen yhteisö. Lisäksi sisarukseni painostivat minua sopeutumaan yhteisön normeihin."

"Kyseessä on karismaattisessa kristillisessä yhteisössä oleva aktiivinen tuttavani, joka laittoi minulle myös viestiä muutaman kerran liittyen selkeästi lesbouteeni. Hän ei suoranaisesti pelotellut helvetillä tai mitään, lähinnä painotti rivien välissä raamatun näkökantaa asiaan ja sitä, että oikea uskova noudattaa raamattua kirjaimellisesti."

"Yksi parhaimmista samanikäisistä kavereistani, joka oli samalta paikkakunnalta kuin minä. Opiskelimme samaa ainetta ja olimme samassa raamattupiirissä. Yritti vakuuttaa minulle, että minun pitäisi elää selibaatissa tai löytää nainen. Hän oli epävirallisesti raamattupiirin opettajan asemassa."

"Ystäviä oli eri ammattiryhmistä, jotka yrittivät minun parhaakseni selittää miten en voisi olla naisen kanssa ja harrastaa seksiä."

"Puolisoni "kannusti" minua mm. ehdottamalla, että harrastetaan useammin seksiä, että voisin "parantua"."

"Perheessä asiasta ei tiennyt kuin äiti, joka aktiivisesti osoitti, ettei asia ole hyväksyttävä. Muuten ilmapiiri oli varsinkin suvun kesken hyvin homovastainen."

Uskonnollisen yhteisön ja sen auktoriteettien rooli oli myös näkyvissä.

"Pappeja monenlaisia, teologian opiskelijoita"

"Jehovan todistajat ovat siitä hienoja, että he uskottelevat ihmisille että x ja x asia on nyt syntiä ja kamalaa, sinulla pitäisi olla huono omatunto asian johdosta, ja sehän auttaa kun menet kertomaan

vanhimmille mistä kiikastaa. Näin tyhmänä ihmisenä tein. Neuvoksi sain lähinnä raamatunkohtia, painostusta ja syyllistämistä. Joitain olevinaan hyvien ihmisten malliesimerkkejä kuinka muuttuminen on mahdollista. Ei mitään erityisen radikaaleja eheytystoimenpiteitä, mitä nyt sanottiin että jos olet homo niin kuolet."

"Sielunhoitajia minulla oli yksi, satunnaisia kymmeniä esirukoilijoita ja vanhempani jotka saarnasivat homouden huonoista puolista ja vääryydestä."

"Papit tekivät sen hyvin selväksi työssään."

"Eheytymispyrkimys (koskien homoutta) oli esillä tarinoissa, ei niinkään konkretiassa. Aluksi se turhauttikin, että harva pystyi konkreettisesti sanomaan miten he ovat muuttuneet, vai onko vain arvomaailman muutoksen myötä käytös suunnattu muualle. Aluksi toivoin jotain järeämpiä keinoja, kunnes tajusin ettei tällaisia oikein ole."

Usein pelkkä uskonnollisen yhteisön ilmapiiri koettiin eheytyksenä, vaikka opetukset tai kehotukset eivät olisi esim. oman identiteetin salaamisen takia kohdistuneet suoraan vastaajaan.

"Varsinaista ammattiapua en saanut, mutta seurakunnan pastori mm. jatkuvasti linkitti omalle facebook seinälleen, että miten avioliitto on tarkoitettu vain miehen ja naisen väliseksi ja kuinka väärin on homoseksuaalisuus."

"Uskon että muutospyrkimykseen olisi osallistunut enemmän ihmisiä, jos olisin esim. seurakunnassa ollut asiasta avoimempi. Lopetin seurakunnassa käymisen melko pian kun ahdistuin siitä, että en pystynyt kertomaan asiasta avoimesti. Pääasiassa pyrin muutokseen itsenäisesti sen takia, että koin yleistä painostusta siihen seurakuntayhteisössä. En ollut avoimesti kertonut omasta seksuaalisuudestani seurakunnassa, koska koin että se ei ollut turvallista. Asian pysyessä salassa, siihen ei myöskään puututtu."

"Seurakunnassa asiasta vaiettiin ja ylipäätensä seksi ja seksuaalisuus ei ollut sopivaa puhuttavaa, vaan tästä jopa nuhdeltiin. Lisäksi nuorten homofobisia puheita ei korjattu."

Vaikka vastaajista moni oli ilmoittanut eheytykseen osallistuneiden ammatiksi jonkin sote-alan ammatin, harva kertoi tästä tarkemmin. Muutama vastaus tähän liittyen kuitenkin saatiin. Vastauksista voi huomata, kuinka eheytykseen liittyen uskonnollinen rooli asettuu sote-alan ammattilaisroolin kanssa päällekkäin - tai kuinka työntekijän uskonnolliset käsitykset vaikuttavat hänen toimintaansa ammattilaisena. Yksi vastaus koski oppilaitosta ja opettajien roolia.

"Opettajat yleisellä tasolla vitsailivat homoseksuaalisuudesta negatiiviseen sävyyn usein läsnäollessani ja katsoivat minuun samalla."

"Yksi henkilö, Kela-korvattava psykoterapeutti."

"Muutospyrkimykseen osallistuneita ihmisiä oli n. 3 henkilöä. Yksi heistä oli sielunhoitaja ja psykoterapeutti, joka oli uskonnollisessa yhteisössä minuun nähden auktoriteettiasemassa. En tiedä toimiko hän yksityishenkilönä vai ammattiroolissa, käsittääkseni nämä roolit mahdollisesti sekottuivat."

"Sitten oli terapeutti ja sairaanhoitaja, jotka tekivät tätä osittain työssään. Tapasimme joskus vastaanotolla, joskus seurakunnassa. Työssä he sanoivat että meidän pitää puhua hiljempaa, kun puhuimme Jumalasta."

Nämä kokemukset olivat kaikki reilusti tämän vuosituhannen puolelta. Viimeisessä vastauksessa kuvattu ammattilainen luultavasti myös tiedostaa toimivansa tavalla, joka ei ole työnkuvan kannalta hyväksyttävä.

Vuonna 2018 kävimme läpi edellisen eheytykselymme tuloksia^v ja pohdimme lainsäädäntöä, jonka avulla eheytykseen voisi puuttua. Otimme yhteyttä myös Valviraan asian tiimoilta. Sen jälkeen keskustelua on käyty. Eheytykseen puuttumisen tarpeen näkee myös oikeusministeriö, mm. selvityksessään seksuaali- ja sukupuolivähemmistöön kuuluvien perus- ja ihmisoikeuksista Suomessa^{vi}.

Odotamme lisäkeskustelua aiheesta ja esim. Valviran selkeitä linjauksia.

Eheytyks on kuitenkin paljon laajempi kysymys kuin joku yksittäinen hoito, terapiamuoto, ryhmätapaaminen, sielunhoitotilanne. Kuten kyselyn vastauksistakin käy ilmi, se kietoutuu koko elämään, asenteisiin, puhetapoihin, sanomisiin, sanomatta jättämissiin, näkyvyyteen, näkymättömyyteen, perhedynamiikkoihin, läheisiin ja kaukaisempiin ihmissuhteisiin, vuorovaikutukseen, tulkintoihin pyhistä teksteistä, ihmiskäsityksiin, ihmisten Jumala-suhteisiin. Eheytyksestä puhuttaessa ei välttämättä edes nähdä metsää puilta.

Kuva: Yves Bernardi, Pixabay

Elämäkatsomus

Meiltä on kysely myös eheytystä kokeneiden hengellisyydestä. Ovatko he löytäneet uusia, suvaitsevaisempia yhteisöjä?

Yksi vastaaja pohti loppukommentissaan suhdettaan ev.lut. kirkkoon:

"Pohdin paljon sitä, onko kirkko instituutiona vain painostettu ja pakotettu ottamaan toimintaansa muutkin kuin heterot. Välillä "sateenkaarisensitiivisyys" tuntuu väkisin väännetyltä ja siihen osallistuminen miltei moraalisesti väärältä, kun niin moni kirkon muu jäsen vastustaa meitä henkeen ja vereen. En pelkää Jumalaa, pelkään kirkollista yhteisöä. ---"

Samantyyppisiä ajatuksia on herännyt varmasti monen muunkin sateenkaari-ihmisen mielessä. Malkuksen [Youtube-kanavalla](#)^{vii} on julkaistu musiikkivideoita kirkon sisäisestä vihapuheesta, säveltäjä Leena Julinin ison työn hedelmiä. Vaikka monet videoista ovat rankkoja, mielestämme on syytä tehdä tällainen puhe näkyväksi. Jotta siihen voitaisiin puuttua. Jotta puheen tuottaja ymmärtäisi, miltä se kuulostaa ja tuntuu. Jotta sen kohteeksi joutunut ymmärtäisi, että tällainen puhe ei ole oikein.

Kysyimme, kuuluvatko vastaajat nykyään johonkin uskonnolliseen yhteisöön tai osallistuvatko sellaisen toimintaan. Vastaukset jakaantuivat näin:

Kyllä, mihin -kohdan vastaajista kaikkiaan 16 ilmoitti yhteisöksi Suomen evankelis-luterilaisen kirkon tai jonkin sen toiminnan (joskin yksi vasten tahtoaan kirkkoon kuulumisen). Muut ilmoitetut yhteisöt olivat kaikki pienempiä kristillisiä yhteisöjä tai yhdistyksiä.

Pyysimme vastaajia myös kuvailemaan omin sanoin nykyistä elämänskatsomustaan. Tähän saimme 44 vastausta - ja paljon laajemman elämänskatsomusten ja hengellisyyden kirjon.

Yhdessä vastauksessa ilmaistaan selkeästi halu uskoa, mutta epävarmuus omasta kelpaamisesta Jumalalle:

"Haluaisin uskoa Jumalaan, mutta minusta tuntuu, etten kelpaa hänelle omana itsenäni. Haluaisin muuttua ja kelvata."

Oma usko saattaa näyttäytyä myös asiana, jota pohditaan. Haluanko edes uskoa?

"En tiedä uskonko, tai kai uskon, mutta en tiedä haluanko. Olen onnellinen parisuhteessani täällä kaukana kaikista, eikä minua tuomita täällä. Olen vasta vähän aikaa sitten löytänyt apua UUT:n kautta."

Epävarmuus suhteessa "totuuksiin" tai Jumalan olemassaoloon voi olla rauhallista ja selkeää. Oma paikka on löydetty epävarmuudesta. Tällaista saattaa kuvastaa se, että kaikkiaan kuusi vastaajaa kuvasi itseään termillä agnostikko. Agnostismi ei välttämättä merkitse, että ihminen olisi uskonnoton tai ateisti. Muutama agnostikoksi itseään kuvannut vastaaja kertoikin elämänskatsomuksestaan myös uskoon liittyviä asioita.

"Agnostikko, liberaalin kristinuskon ystävä, etsijä."

"Agnostikko lienee lähinnä arvojani. Arvostan uskontojen "hyviä tapoja", kuten lähimmäisenrakkautta, mutta toteutan niitä irrallaan uskonnosta."

"Olen agnostikko/luonnonuskoinen. Epävarma."

"Agnostikko, mutta yleistä uskomusta luonnon voimaan yms."

Kahden luonnon voimiin uskovan agnostikon lisäksi kolme vastaajaa kertoi elämänskatsomuksestaan selkeästi luonnonuskona tai (uus)pakanuudena.

"Olen luonnonuskoinen, en noudata muuta kuin omaa kokemustani ja sisimpäni johdatusta, sekä metsän haltijoiden ja esivanhempien apua."

"Uskon luontoon ja karmaan. En kiellä muiden uskontojen jumaluuksia, vaan koen että kaikki palvovat samaa asiaa eri tavoin. Kaikki saavat olla keitä haluavat olla, kunhan vaan sillä ei vahingoita luontoa, itseä tai muita ihmisiä."

"Skandinaavinen pakanaus. Uskon moniin jumaliin."

Kahdeksan vastaajaa kertoi olevansa ateisti tai uskonnoton tai määritteli elämäkatsomuksensa kieltämisen kautta - oli tämä sitten uskon, Jumalan kieltämistä tai konservatiivisen uskon hylkäämistä.

"En usko minkään asteiseen jumalaan."

"En itse usko Jumalaan, enkä oikeastaan mihinkään muuhunkaan korkeampaan voimaan, mutta minulle ei tietenkään ole väliä, jos joku muu uskoo. Hyväksyn itseni ja muut sellaisina kuin kukin on."

"Olen hylännyt uskontokunnan konservatiiviset ja rajoittuneet mielipiteet melkolailla täysin, osittain järkytyksenä edelleen uskovalle äidilleni. Itseäni tämä hieman huvittaa, kuinka paljon suurimman osan elämästään käytännössä koko elämää kontrolloivassa uskontokunnassa viettänyt ihminen pystyy muuttumaan melko lyhyessä ajassa sen jälkeen kun tajuaa haluavansa pois."

"Liberaali, uskonnoton, elämänmyönteinen, halua auttaa muita näissä asioissa."

"Pidän järjestäytyneitä uskontoja vahingollisena ja olen vakaasti uskonnoton. En koe, että korkeampaa voimaa on olemassa, mutta ymmärrän, miten henkilökohtainen usko voi joillekin olla ilon ja voimavarojen lähde, joten en vastusta uskontoa täysin."

12 vastaajaa voi luokitella selkeästi kristityksi. Iso osa näistä vastaajista kuvaa kristinuskoa identiteettinsä keskeiseksi osaksi. Moni heistä pohtii suhdettaan Jumalaan, hyväksytyksi tulemiseen.

"Olen aktiivinen kristitty ja pidän tätä syvimpänä identiteettinä. Olen sinut seksuaali-identiteettini ja parisuhdestatukseni kanssa ja luotan nykyään levollisesti siihen, että jos tämä on Jumalan tahdon vastaista, hän ohjaa minua toiseen suuntaan. Olen kuitenkin levossa sen kanssa, että nyt elän ja ajattelen parhaan mahdollisen ymmärrykseni mukaisesti ja rehellisesti niin itseäni kuin Jumalaa kohtaan."

"Olen uskossa edelleen. Pyrin auttamaan lähimmäisiäni. Uskon, että Jumala hyväksyy minut tällaisena, miksei hyväksyisi?"

"syvä kristillinen vakaumus, voin nojata ylöspäin kaikissa asioissani, kun olen suht sinut itseni kanssa.. ei ole muutospaineita.. "

"Olen kristitty ja osallistun uskonnolliseen toimintaan aktiivisesti. Uskoni on hyvin iso osa elämäni ja minulle on hyvin tärkeää, että voin jakaa uskoni tulevan elämäkumppanini kanssa."

Moni kristityksi tunnustautuvista vastaajista suree suhdettaan kristillisiin yhteisöihin tai asemaansa niissä.

"Jeesus on minulle kaikki kaikessa. Hän on minulle pelastus, lohtu, turva ja vapaus. Kristilliset arvot ovat minulle tärkeä perusta, joka on ollut lapsesta asti keskeinen osa elämäni. Olen hyvin surullinen siitä, että en ole löytänyt seurakuntaa, jonka kokisin mielekkääksi hengellisen sisällön puolesta ja samalla sellaiseksi paikaksi, jonne voin mennä turvallisesti kumppanini kanssa."

"Alan varovaisesti uskoa myös siihen, että kristitty voi olla myös seksuaalivähemmistöjen kuuluva. Painotan omassa uskossani uutta testamenttia ja Jeesuksen uhrausta meidän kaikkien puolesta ja näin vanhan testamentin ns. mitätöintiä. Jeesus oli siellä, missä olivat köyhät, syrjityt, ulkopuoliset ja stigmatisoidut. Mikä tätä faktaa poistaisi nykyaikanaan? Miksi jokin osa sydämestään uskovista rajattaisiin Jumalan silmissä pois vain tämän takia? En ole löytänyt vielä itselleni sopivaa yhteisöä, koska liian moni niistä liittyy opiskelijapiireissä Suomen kansanlähetyseuran toimintaan, josta en pidä lainkaan heidän karismaattisuutensa vuoksi."

"Kristillinen, ulospäin liberaali kristitty ja feministi+lesbo. Se tuntuu elämän kannalta helpoimmalta ratkaisulta. Kyseenalaistan usein Raamattua lukiessani nämä pohdinnat. Uuskarismaattisuus ja tietynlainen uskon konservatiivisuus tuntuu oikealta, mutta en koe voivani olla hyvinvoiva sellaisessa yhteisössä."

"Pidän itseäni edelleen kristittynä, käyn erilaisissa luterilaisissa tilaisuuksissa, mutta en löydä omaa paikkaani mistään."

Parissa kristityksi itsensä mieltävien vastauksissa ikään kuin rajattiin oma usko tietynlaiseksi. Usko oli itsen ja Jumalan välinen asia tai siihen liittyi kunnioitus sekä itseä että muita kohtaan. Vastaajat irtisanoutuvat konservatiivisesta uskosta (jossa toisin ajattelevia ei kunnioiteta) tai sellaisesta uskosta, johon sisältyy ulkoa päin tulevaa pakkoa.

"Olen evankelisluterilainen uskova, joka uskoo Raamattuun ja kolmiyhteiseen Jumalaan, mutta ei konservatiivisesti vaan itseäni ja muita kunnioittaen."

"Ev.lut. periaatteessa, mutta en koe ns. pakolliseksi käydä kirkossa (vaikka osallistunkin), koska uskoni on minun ja Jumalan välinen asia."

Eräänlainen universaali tai kristillisesti painottunut yleishengellisyys näkyi monessa vastauksessa.

"Uskon johdatukseen, hyvyyteen ja siihen, että jokainen ihminen on vastuussa ennen kaikkea itselleen."

"Nykyään isä, poika ja pyhä Henki tarkoittaa minulle maailmankaikkeus, tellus ja elollisten yhteyttä. Elä ja anna elää! Sanat ja teot kohdatkoon!"

"Jumaluus löytyy ihmisestä itsestään, siten kuin se häneen on luotu, armossa ja rakkaudessa."

"Uskon, että Jumala on luonut maailman ihmisineen niin moninaiseksi, ettemme millään voi inhimillisesti sitä sulloa määritelmiin. Uskon, että Jumala rakastaa meitä ja haluaa meidän rakastavan itseämme ja toisiamme. Uskon, että Jeesuksen esimerkki ja opetukset ovat meille hyväksi."

"Olen edelleen hengellinen...ehkä parhaiten kuvaa tätä kuvaa se, etsin kelttiläisestä hengellisyydestä tuttuja "ohuita paikkoja", joissa voi kokea pyhän läsnäolon. Kuljen jotain tietä, josta en ihan tarkkaan tiedä minne se vie. En kuitenkaan leiju missään pilvissä, vaan esim. feminismi ihan konkreettisten tekojen muodossa on tärkeää minulle."

"Olen pitkään etsinyt sitä mihin uskon vai uskonko mihinkään Jumalaan/Jumalan kaltaiseen. Tällä hetkellä en määrittele uskoani kovin tarkasti, mutta uskon, että Jumala on kaikkialla ja kaikessa, esimerkiksi ihmisten välisissä kohtaamisissa. En ymmärrä Jumalaa, mutta minun ei ehkä tarvitsekaan. En usko, että Jumala on yksittäinen persoona tai hahmo, vaan ennemminkin jotain joka on kaikkialla ja joka tulee näkyväksi kaikessa. En osaa sanallistaa uskoani kovin hyvin, mutta en myöskään koe siihen kovin suurta tarvetta. Käyn kirkossa yleensä 1-2 kertaa viikossa, mutta valitsen tarkasti mihin menen ja minulle on tärkeää tietää etukäteen esimerkiksi kuka/ketkä papit ovat toimittamassa messua. Kirkossaolosta saan enemmänkin tilan hiljentyä ja olla muiden ihmisten kanssa samalla kun olen yksin. En edelleenkään uskalla puhua vieraille ihmisille kirkossa."

"Rakastan Jumalaa yli kaiken ja yritän rakastaa lähimmäisiä kuin itseäni. Jeesus Kristus on minulle ylitse muiden ja luotan Häneen ja Jumalan armoon. Olen kuitenkin tehnyt seikkailuni myös New age:ssä. Olen hyvin henkinen ja en usko sattumiin. Joku varmaan tänäkin päivänä voisi määritellä minut new age henkiseksi. Uskon Rakkauteen ja ykseyteen hyvin humanistisella ja kokonaisvaltaisella tavalla."

Elämäkatsomuksia kuvattiin myös mm. näin:

"Pan-poly-transtyttö, superliberaali, aktivisti"

"Kaikki ihmiset ovat samanarvoisia!"

"No tiede on totta ja karma is bitch "

"Live and let live."

"Uskon Jumalaan."

"Elän aika maallisesti, mutta olen jollain tapaa uskovainen"

Vastajien loppukommentit

Annoimme kyselyn lopussa vastaajille vielä tilaa kommentoida kyselyä tai kertoa lisää kokemuksistaan. Muutama jaksoi vielä reagoida tähän.

Yksi vastaaja kritisoi kyselyä pääasiassa tavasta käsitellä seksuaalista suuntautumista ja sukupuoli-identiteettiä. Vastaus on hyvin pitkä, tässä siitä poimintoja.

"Tämän kyselyn pääongelma on se, että seksuaalinen suuntautuminen ja sukupuoli-identiteetin ristiriidat on esitetty samanarvoisina, toisilleen täysin rinnasteisina asioina, vaikka toisessa on kyse persoonallisuuspiirteestä, toisessa minäkuvan häiriöstä. --Miksi Setassa toistuvasti sekoitetaan nämä asiat keskenään? Transasia on ollut jo vuosia tapetilla ja erilaisia sukupuolen korjailemiseen tähtääviä toimenpiteitä tavoitellaan ja markkinoidaan yhä nuoremmille. On vaarallista lähteä sokeasti tukemaan sukupuoliristiriitaa kokevaa nuorta hänen ristiriidan kokemuksessaan, joka voi johtua esim. traumasta tai olla muunlaista oireilua, joka menee ohi, kun sen annetaan rauhassa mennä ohitse.--Minulla on sellainen fiilis, että te keräätte homojen ja lesbojen vaikeita kokemuksia voidaksenne käyttää niitä transagendan eteenpäin viemisessä, kuten sen väittämässä, että seksuaalisen suuntautumisen varjolla sukupuoli-identiteettiä voidaan väittää yhtä muuttumattomaksi. Olenko oikeassa? :)"

Lyhyt vastaus tämän vastaajan kysymykseen: Et ole oikeassa. :-) Kyselyn tarkoitus on selvittää, mitä eheytyksellä on, minkälaisia vaikutuksia sillä on, ja millä tavalla siihen voisi puuttua. Hankkeen pääasiallinen tavoite on uskonnollistaustaisten, eri tavoin hengellisten tai hengellisissä yhteisöissä elävien sateenkaari-ihmisten (seksuaali- JA sukupuolivähemmistöihin kuuluvien) hyvinvointi. Eheytyksellä koskettaa sekä seksuaalivähemmistöjä että sukupuolivähemmistöjä.

Setan tavoittelemalla translain uudistaminen ei tarkoita sukupuolen korjaamiseen liittyvän kirurgian vaatimista alaikäisille. Tällaisen ajatuksen olemme kuulleet aiemminkin, ja se on syytä aina oikaista. Setan tavoitteista translain suhteen voi lukea lisää heidän nettisivuillaan^{viii}.

Sukupuoli-identiteettiin ja transhoitoihin liittyvien kysymyksien asiantuntijoita me emme ole. Luotamme tässä niihin tahoihin, joilla on tästä enemmän kokemusta ja tutkimustietoa. The World Professional Association for Transgender Healthin [kansainvälinen hoitosuositus](#)^{ix}, jonka on suomeksi kääntänyt [Sukupuolen moninaisuuden osaamiskeskus](#)^x yhteistyössä HUS:n ja TAYS:n sukupuoli-identiteettitutkimuksen ja sukupuolen korjaushoidon asiantuntijoiden, Psykologiliiton

seksuaalisen suuntautumisen ja sukupuolen moninaisuuden työryhmän kanssa, sanoo esim. näin:

Jotkut pystyvät – usein psykoterapian avulla – yhdistämään transsukupuoliset tai sukupuolen rajat ylittävät tunteensa syntymässä määriteltyyn sukupuolirooliinsa. Tällöin heillä ei ole tarvetta feminisoida tai maskulinisoida kehoaan. Toisille muutokset sukupuoliroolissa ja sukupuolen ilmaisussa riittävät sukupuolidysforian lievittämiseen. Jotkut potilaat saattavat tarvita hormoneja ja mahdollisen muutoksen sukupuolirooliinsa, mutta ei leikkausta. Jotkut taas saattavat tarvita muutoksen sukupuolirooliinsa ja leikkauksen, mutta ei hormoneja. Toisin sanoen: sukupuolidysforian hoidosta on tullut yhä yksilöllisempää.

Psykoterapia saattaa joidenkin yksilöiden kohdalla auttaa yhdistämään transsukupuoliset tai sukupuolen rajat ylittävät tunteet syntymässä määriteltyyn sukupuolirooliin, mutta psykoterapia, jossa terapeutti asettaa tällaisen tavoitteen, ei ole eettistä. Eheytys ei ole eettisesti kestävä.

Kyselymme lukuisat sukupuoli-identiteetiksi ehdotetut vaihtoehdot (ks. yllä) herättivät myös kritiikkiä. Mietimmekin tätä jo ensimmäisen kyselyn kohdalla. Nykyään tavanomaisissa lomakkeissa ja kyselyissä on tapana ehdottaa kolmea sukupuolivaihtoehtoa: nainen, mies tai muu. Totesimme, että kun kohderyhmämme ja asiakaskuntamme kokemus omasta sukupuolestaan on huomattavasti tätä laajempaa, on perusteltua antaa sukupuolivaihtoehdoksi useampi kuin normaalit kolme. Toiminnassamme on kuitenkin lähtökohtana - ei erilaisten identiteettien markkinoiminen, vaan nähdäksi tuleminen.

Kyselymme sai toki myös positiivista palautetta: *"Kiitos erinomaisesta kyselystä! Vastausvaihtoehtojen laajuus ja omat kommenttikentät oli mietitty huolellisesti, tätä oli ilo tehdä!"*

Kiitos!

Yksi vastaajista pohti erilaisten vähemmistön edustajien tilannetta.

"Ns. "vähemmistöjen vähemmistöt" tarvitsevat lisää ääntä ja puolustajia. En tiedä onko Setassa oikeasti tilaa tyyliin homolle joka haluaa elää nunnana/munkkina lopun elämäänsä, detransitiota etsivälle ihmisille tai kaltaiselleni hörhölle joka nyt vaan ei tiedä mistään mitään. Kaikesta pitäisi olla niin kovin varma koko ajan, joko siitä että pitää eheytyä tai siitä että pitää homoutua. Ihmisen seksuaalisuus on aika monimutkainen asia ja ajatus siitä, että nykyajan sateenkaariliike on saanut nämä asiat ja terminologiat jotenkin purkkiin, on aika optimistinen."

Terveisiä tälle vastaajalle Setan sivuilta poimitun ryhmätoimintaa käsittelevän ohjeistuksen myötä: "Setan jäsenjärjestöjen kaikissa ryhmissä noudatetaan syrjimättömyyden periaatetta.

Millään perusteella tapahtuva syrjintä, rasismi tai kiusaaminen ei ole hyväksyttävää. Ohjaajan tehtävänä on puuttua tilanteeseen syrjintää huomattaessaan. Ryhmissä arvostetaan kaikkia yhdenvertaisina ja kunnioitetaan moninaisuutta."

Kysäisimme vielä chat- ja paikallisryhmätoiminnasta vastaavalta Sinuiksi-palvelun toiminnanjohtajalta Mikko Ala-Kapeelta, miten tämä asia käytännössä menisi. Ala-Kapee toivotti esimerkissä mainitut homomunkit ja -nunnat ihan siltä seisomalta tervetulleiksi. Ketään ei ryhmissä arvoteta sillä perusteella, harrastaako hän seksiä vaiko ei, ja jokaisen itsemäärittelyä, samoin kuin vaikkapa omaehtoista selibaattipäätöstä, kunnioitetaan. Detransitiota etsivän kohdalla hän mietti, saataisiinko ihan omaa detransitioryhmää pystyyn tai löytyisikö muita sateenkaarevia elementtejä, jotka synnyttävät vertaisyyhteyttä. Ryhmänsä hyvin tuntien hän ei suosittelisi varsinaista sukupuolen moninaisuusryhmää, mutta ihmisen kiinnostuksenkohteitten pohjalta voisi löytyä muita ryhmiä.

Sukupuolen moninaisuuden osaamiskeskuksessa pidettiin joulukuussa [detransitiotapaaminen](#)^{xi}. Vertaistukea liittyen nimenomaan detransitioon on toivottavasti tulevaisuudessa vielä enemmän tarjolla.

Oman kokemuksemme mukaan Setan ja sen jäsenjärjestöjen työntekijät tiedostavat varsin hyvin ihmisen seksuaalisuuden monimutkaisuuden ja herkkyyden. Tilaa etsimiselle, epävarmuudelle ja hapuilulle on, emmekä ole havainneet että ketään painostettaisiin "homoutumaan". Se, että tietoisuus seksuaalisuudesta ja sukupuolesta lisääntyy koko ajan, on myös selvää, samoin terminologian muutos. Erilaisten sateenkaari-ihmisten ja -aktivistien kaveriporukoissa ja muissa ryhmittymissä saattaa tietenkin olla asenteita, puheita ja painostusta, joista on syytä olla huolissaan. Siitä ei kannata kuitenkaan vetää yhtäläisyysmerkkejä Setaan.

Ns. eheytyслиikkeen hyvistä puolista muistutettiin:

"Täytyy muistaa myös, että ex-gay-toimintaankin kallellaan oleva yhteisö saattaa pitää yllä tärkeitä seksuaaliterveyteen muuten liittyviä teemoja, kuten trauma, addiktio, mahdollisuus valita seksuaalinen käyttäytymisensä determinismin sijaan jne. Näissä yhteisöissä on aika monen ihmisen paikka kokea vertaistukea tai saada apua ongelmiinsa. Voi olla jopa niin, että altistuu ex-gay-ajattelulle ensimmäisen kerran siellä, mistä tuli etsimään vastauksia ihan muihin kysymyksiin. Samalla teholla kun puututaan eheytykseen, pitäisi toiselta puolelta tarjota kiihкотonta vertaistoimintaa ja muuta tukea niille, joilla näitä seksuaaliterveyteen liittyviä kysymyksiä on. Tämä hanke on onneksi positiivinen pilkkahdus, kun vaikeita asioita lähestytään asiallisesti."

Kiitos vastaajalle positiivisesta palautteesta! Olemme samaa mieltä, että ihmisten pitäisi saada kiihкотonta vertais- ja muuta tukea seksuaalisiin ja muihin traumoihin sekä addiktioihin. Olisi ensiarvoisen tärkeää, että tämä tuki ei sisältäisi minkäänlaista painetta muuttaa seksuaalista suuntautumistaan tai sukupuolikokemustaan, vaan jokainen voisi tulla näkyväksi ja hyväksytyksi omana itsenään.

Varsinainen eheytsliike saa Suomessa joskus vihat niskoilleen kaikesta siitä, mitä tapahtuu perheissä, seurakunnissa, yhteisöissä. Kun se asettuu näkyvästi "eheyttäjän" rooliin, sitä kohti on helppo nostaa syyttävä sormi. Voisi kuitenkin sanoa, että se niittää sitä viljaa, mitä on kylvetty jossakin muualla. Hankkeen alussa kutsuimme Suomeen "eheytyksen veteraanin" [Anthony Venn-Brownin^{xii}](#), joka kuvasi jo toimintansa lopettaneen Exoduksen (homoseksuaalien muuttamiseen pyrkivien tahojen kattojärjestö) syntyneen homojen itsensä toiveesta ja pelastaneen monien elämän. Tosin se myös tuhosi elämiä. Anthony muistuttikin, että kaikissa eheytymsyrytyksissä, olivat ne kuinka erilaisia tahansa, on yhteisiä elementtejä: itseviha, itseinho, tietämättömyys seksuaalisesta suuntautumisesta, sellainen filosofia tai uskomus, että oma suuntautuminen ei ole Jumalan tahdon mukainen ja että Jumala voi saada aikaan muutoksen. Eheytsliikkeen tuhoisaa puolta ei saisi unohtaa. Suomalaiseen eheytsliiketoimintaan osallistunut vastaajamme kiteyttikin asian hyvin: *"Se piti minua silloin varmasti pinnalla, ja vaikka rakkaus olikin ehdollista, voin kyllä hyvin niin kauan kuin "kiusaukset" olivat hallinnassa. Pitkällä aikavälillä taas..."*

Hankeemme tavoitteena on hyvinvointi, itseensä lämmöllä, myötätunnolla, rakastaen, hyväksyen, armollisesti suhtautuminen. Kokemukset, joista eheytystä yrittäneet ovat kertoneet kyselymme vastauksissa, ovat pääosin kaikkea muuta. Nämä kokemukset katsovat ihmistä rumin ja armottomin silmin, tuhoavat ja rikkovat.

Kelpaamattomuus omana itsenään on traumaattinen kokemus. Kelpaaminen myös etsivänä, hapuilevana ja rikkinäisenä ihmisenä on tärkeää. Sitä olisikin ehkä syytä korostaa entistä enemmän sateenkaari-ihmisille suunnatussa vertaistoiminnassa. Ei tarvitse olla varma ja identiteetiltään selvillä vesillä, jotta voi osallistua.

Kiitos eheytystä koskevan kyselyraportin lukemisesta!

Lumi Sammallahti ja Peik Ingman

Taakasta voimavaraksi -hanke

Sateenkaariyhdistys Malkus ry

www.voimavaraksi.fi

www.malkus.fi

VIITTAUKSET

- ⁱ Stålström 1997. Linkki: <http://www.finnqueer.net/pdf/Homoseksuaalisuuden.pdf>
- ⁱⁱ Linkki: <https://www.suomi.fi/palvelut/lomake/kantelulomake-aluehallintovirasto/e44d025c-cdoc-45ef-89bo-c9864bf96cfb>
- ⁱⁱⁱ Linkki: <https://paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/tietoiskut/toiminnalliset-riippuvuudet/addiktoitunut-seksikayttaytyminen>
- ^{iv} Linkki: <http://seksiriippuvuus.fi/>
- ^v Linkki: <https://taakastavoimavaraksi.blogspot.com/2018/10/ehetytyskysely-osa-2.html>
- ^{vi} Oikeusministeriö 2014. Linkki: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/76543/omso_34_2014seksuaalivahemistot.pdf
- ^{vii} Linkki: <https://www.youtube.com/c/SateenkaariyhdistysMalkus/playlists>
- ^{viii} Linkki: <https://seta.fi/ihmisoikeudet/tasa-arvo-ja-yhdenvertaisuus/translaki/>
- ^{ix} Linkki: https://seta.fi/wp-content/uploads/2017/11/Standars_of_care_V7_hyvan_hoidon_suositus.pdf
- ^x Linkki: <https://sukupuolenosaamiskeskus.fi/>
- ^{xi} Linkki: <https://sukupuolenosaamiskeskus.fi/?s=detransitio>
- ^{xii} Linkki: <https://taakastavoimavaraksi.blogspot.com/2018/07/vihollinen-on-tietamattomyys-anthony.html>

KIRJALLISUUSLUETTELO

Stålström, Olli (1997) Homoseksuaalisuuden sairausleiman loppu. Väitöskirja sosiologiassa. Kuopion yliopisto. Sosiaalitieteiden laitos. Helsinki: Gaudeamus.

Oikeusministeriö (2014) Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöön kuuluvien perus- ja ihmisoikeudet Suomessa. Selvityksiä ja ohjeita 34/2014. Helsinki: Oikeusministeriö.
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-388-7>